

William-Adolphe Bouguereau (1825 – 1905)'nun etrafı meleklerce çevrilmiş olan bebek İsa ve Meryem'i konu alan "The Virgin With Angels (1900)" adlı tablosu.

Milel ve Nihal Geleneğinden

Müslüman - Hıristiyan Polemiği Açısından Tahrif

Salih Sabri YAVUZ*
İbrahim YENİÇAĞ**

Atıf/©: Yavuz, Salih Sabri – Yeniçağ, İbrahim (2009). Müslüman – Hıristiyan Polemiği Açısından Tahrif, Milel ve Nihal, 6 (1), 305-344.

Özet: Polemik Müslümanlar ve Hıristiyanlar arasında yüzyıllardır devam etmektedir. Bu süreçte en önemli tartışma konusu "Tahrif" olmuştur. Hıristiyan teolog Pfander ve Müslüman âlim Rahmetullah bu konu üzerinde tartışmışlardır. Bu makalede onların argümanları değerlendirilecektir. Ayrıca polemiğin tarihsel temelleri üzerinde de duracağız.

Anahtar Kelimeler: Polemik, Tahrif, Milel ve Nihal, diyalog, Pfander, Rahmetullah.

Müslümanlarla diğer din mensuplarının teolojik problemler anlamında karşılaşmasının tarihi seyrini Hz. Muhammed (a.s.) dönemine kadar geri götürmek mümkündür. Her ne kadar o dönemde diğer din mensuplarıyla ve özellikle de Hıristiyanlarla Müslümanlar arasında yapılan fikri tartışmaları, polemik veya diyalog kavramlarının bugün taşıdıkları anlamlarla birebir örtüşürmek mümkün değilse bile, tüm insanlığı hedef kitle olarak gören evrensel İslam mesajının ulaştırılması noktasında onlarla diyaloga girdiği ve bunun tabii bir sonucu olarak, karşı tarafın da farklı duruşuyla zamanla polemiğe dönüştüğü bilinmektedir. Bu itibarla tarih için-

* Doç. Dr. Rize Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kalam Anabilim Dalı.

** Aydın Fen Lisesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni.

de Müslümanlar Hıristiyanlara reddiyeler yazmış veya birtakım sözlü tartışmalar meydana gelmiştir. Bu tartışmalar esas itibariyle Kuran'da onlara yöneltilen eleştiriler merkez alınarak yapılmıştır. Tarihte bir örneğini teşkil etmesi bakımından tahrif konusunu Rahmetullah el-Hindî ve Pfander arasında yapılan tartışmadan hareketle ortaya koyarak bir bakış açısı sunmaya çalışacağız.

I. Polemik

Yunanca "savaş" anlamına gelen polemik, "polemos" kelimesinden türetilmiş bir kavramdır.¹ Dilimizde yazarlar arasında yazıyla yapılan tartışmaları dile getirmek için kullanılır.²

Latince kökenli bu kavram İngilizcede ilk olarak 1638 tarihinde kullanılmıştır. Aslında bu kavram rakip Hıristiyan gruplar arasında yapılan tartışmaları tanımlamak için kullanılmıştır. Polemik kelimesinin "kelimelerin savaşı" şeklindeki yeni anlamı çok kısa zamanda Hıristiyanlığın İslam'la olan ilişkileri ve İslam hakkında Hıristiyanların yazdıkları eserler için kullanılmıştır. Karl Gottlieb Pfander'in "Mizân'ül-Hak" (Balance of Truth) adlı çalışması bu türün çarpıcı örneklerinden biri olarak gösterilebilir.³

Polemik, diyalog ve apolejetik kavramları arasında zaman zaman yanlış anlamalardan doğan karıştırmalar olmaktadır. Polemik aslında taraflar açısından diyaloga benzemektedir. Onun diyalogdan farklı yönü polemiğin karşı tarafın fikirlerinin dinlenilip öğrenildikten sonra monolojik bir üslûba devam edilmesidir. Polemik fikrî bir savaş ve çekişmedir. Hâlbuki diyalogda tarafların karşılaşması böyle bir çekişmeden uzak durmayı hedefler. Diyalog iyi niyete dayalı bir ilişkidir. Polemik ve apolejetik⁴ ilişkiler ise, monolojik olarak rölatif hakikat içerirler. Polemik ilan edilmemiş bir harp durumunu, apolejetik ise onun savunmasını ifade eder, bir barış içermez.⁵ Bu itibarla imanın ve derin kanaatların hâkim

¹ Hugh Goddard, *Muslim Perceptions of Christianity*, London 1986, s. 47.

² Orhan Hançerlioğlu, *Felsefe Ansiklopedisi*, Ankara 1993, V, 221.

³ Goddard, *age*, s. 47.

⁴ Apolejetik: Savunma. Teolojinin bir bölümüdür ve ereklik ilkesinin savunmasını kapsar. Terim, genellikle Hıristiyanlığın savunması anlamını taşır. Türkçe'de tam karşılığı "savunmalı"dır. Apolejik dñ eserler "apoleji" adıyla anılırlar. bkz. T. W. Crafer, "Apolojetics" mad. *Encyclopedia of Religion*, s. 612; Hançerlioğlu, *Felsefe Ansiklopedisi*, s. 85.

⁵ Haddad, *el-Medhal ila'l-hivâri'l-İslam ve'l-Mesîhî*, Beyrut 1986, s. 47.

olduğu dînî mevzularda katı bir çekişmeye, polemiğe girmek iman ve ihtida olayında fayda sağlamaz.⁶

Tüm büyük dünya dinleri ilişki içinde oldukları öteki dini topluluklar, mezhep taraftarları veya kendi öz cemaatinden çıkmış sapıklar tarafından yapılan saldırı, itiraz ve ithamlardan kendi müntesiplerinin inançlarını korumak amacıyla “savunma duvarları” yükselttiklerini belirten Watt, bunun yaygın bir şeklinin inanan bir kimsenin, kendi dinini karşı tarafın dininden daha üstün görmesini sübjektif bir şekilde ortaya koyması olduğunu, bu durumun ise çoğu zaman öteki dini yanlış tanıtmaya sebep olabildiğini söylemektedir.⁷ Elbette polemikte sübjektif unsurların çok daha ağır bastığı doğrudur. Fakat bir konunun hiçbir objektif husus içermediğini söylemek de isabetli değildir.

II. Müslüman- Hıristiyan Polemiği

Müslüman-Hıristiyan polemiği açısından meseleye bakıldığında, Hıristiyan âleminde Watt'ın belirttiği anlamda polemik türünde eserler kaleme alındığı söylenebilirse de, Müslümanların Hıristiyanlara yazdığı reddiyeler için aynı şeyleri söylemek mümkün değildir. Hıristiyan âleminde yazılan polemik türü eserlerin genel karakteristiği, Hıristiyanlığın üstünlüğünü ortaya koymak maksadıyla, bu dine en büyük rakip gördükleri İslam'ı ve İslam'ın temel unsurları olan Hz. Peygamber ve Kur'an'ı tezyif ve tahkire çalışmaya yöneliktir. Özellikle İslâmiyet'in ortaya çıkışından sonraki ilk dönem Hıristiyan düşünürleri, bir taraftan Hz. Peygamberin nübüvvetinin hayali ve yapmacık olduğu iddialarını ispatlamak için, onun şeref ve itibarına sürekli hücum etmişler⁸, öte yandan Müslümanların, Kitab-ı Mukaddes'in tahrif edildiği iddialarına karşı kutsal metinlerinin tahrif edilmediğini, Hıristiyanlığın vahiy anlayışını da ortaya koyarak ispat etmeye çalışmışlardır.

İslam âleminde, Hıristiyanların tenkit ve hücumlarına karşı İslam'ı savunma vazifesini genellikle kelâm âlimleri üstlenmişlerdir. Hatta Mutezile'nin tenzih düşüncesinin temelinde, o dönemlerde Hıristiyanların Hz. İsa ile ilgili kanaatleri dolayısıyla Allah'ın sıfatları arasında bir paralellik kurulmamasına yönelik endişeler yatmaktadır. Kelam ilminin amacı “kesin deliller kullanmak ve muha-

⁶ Abdülmecid eş-Şerefi, *Pour une nouvelle approche du Christianisme par la pensée Musulmane*, Islamochristiana, XIII (1987), s. 61-63.

⁷ M. Watt, *Günümüzde İslam ve Hıristiyanlık*, trc. Turan Koç, İstanbul 1991, s.23.

⁸ Norman Daniel, “Christian-Muslim Polemics”, *Encyclopedia of Religion*, XI, 402.

liflerin ileri sürdüğü şüphe ve itirazları defetmek suretiyle dini akideleri ispata güç kazandıran ilim"⁹ diye tarif edilmektedir. Dolayısıyla kelamcılar, Allah'ın zat ve sıfatlarından başlayarak dinin aslını oluşturan esaslarla uzaktan yakından ilgisi olan her şeyle ilgilenmek, İslam'a karşı tavır alan ve kendilerince ona karşı tezler ileri süren herkese de cevap vermek durumundadırlar. İlk dönemden itibaren kelamcılar söz konusu amaçlar doğrultusunda diğer dinlere mensup insanlara da İslam'ı tanıtmaya, dini akideleri akli yönden ispat etmeye gayret etmiş ve onların İslam hakkındaki yanlış kanaatlerini tenkit ederek cevaplamaya çalışmışlardır. Kelâm âlimleri diğer dinlerle ilgili söylemlerini bilinen klasik *kelam, el-milel ve'n-nihal* ve münhasıran bu konuya ayırdıkları *reddiye* kitaplarını olmak üzere farklı eserlerde kaleme almışlardır.¹⁰ Kelam ilminin ilk isimlerinden biri tevhid'dir. Tevhid ise İslam'ın varlık şartlarının en önemlisidir. Hatta İslam'ın bu isimle birlikte anılmasında, onun diğer semavi dinlerin ulûhiyet anlayışlarını tashih ettiği düşüncesi bulunmaktadır.¹¹

Kelamcılar öncelikle Hıristiyanların yanlış Tanrı telakkilerini temsil eden teslis anlayışı, Tanrı'nın Hz. İsa'ya hulul etmesi yani ittihat, Hz. İsa'nın kulluğu ve peygamber oluşu, Hz. İsa'nın öldürülmediği hususu, Hıristiyan kutsal metinlerinin tahrif edildiği ve Hz. Muhammed (s.a.v.)'in peygamberliğinin İncil'de önceden haber verildiği gibi hususlar üzerinde durmuşlardır.¹²

A. Polemik Zeminin Belirlemesinde Kuran'ın Rolü

Tarihte Müslüman-Hıristiyan münasebetleri, İslam dininin doğuşu ile başlamaktadır. İslam geldiğinde Hıristiyanlık altı asrını tamamlamış, Roma İmparatorluğu ile Mısır ve Habesistan topraklarına yayılmış bulunuyordu. Arabistan Yarımadası'nda da Hıristiyanlar mevcuttu.

İslam'ın gelişine kadar Hıristiyanlık geniş topraklara yayılmasına rağmen kendi iç dünyasında büyük çalkantı ve sarsıntılar da geçirmekteydi. İman esasları ve doktrininde birlik sağlayamamış, bir insana ulûhiyet makamı vermenin getirdiği izah güçlükleri içinde kavram kargaşası ve teslisin tevhidle bağdaştırılma çabaları, Hz. İsa'nın şahsiyeti ile ilgili farklı görüşler, çeşitli fırka ve mez-

⁹ Cürçânî, Seyyid Şerif, *Şerhu'l-Mevâkıf*, İstanbul 1257, I, 23.

¹⁰ Mustafa Sinanoğlu, "*Diğer Dinlerin Kelâm İlmine Konu Olması*", s. 3-4.

¹¹ Bekir Topaloğlu, "Allah", *DİA*, II, 477.

¹² Mustafa Sinanoğlu, "İslam Kaynaklarına Göre Hıristiyanlık", *DİA*, XVII, 369.

heplerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Görüş farklılıkları sebebiyle heretik sayılan ve ana bünyeden atılan cemaatler, Bizans hudutları dışında, Mısır ve Habeşistan'da varlıklarını sürdürmekteydi. İşte Müslümanlar, ilk defa Bizans'tan kopmuş ve onunla çekişmeli olan, Bizans kilisesince heretik addedilen, fakat teslisi ve çarmıha gerilmeyi savunan Hıristiyanlarla karşılaştılar. Bu ortamda Kur'an Hıristiyanlara ökümenik bir çağrıda bulundu.¹³ Onun bu çağrısını en özlü bir şekilde ilan eden ayetlerden biri şudur:

Ey Resulüm! De ki: "Ey Ehl-i Kitap! Gelin, bizimle sizin aranızda müşterek olacak bir sözde birleşelim. Yani Allah'tan başkasına kulluk etmeyelim, O'na hiç bir şeyi ortak koşmayalım, Allah'tan başka kiminiz kimimizi Rab edinmesin. Şayet bundan yüz çevirirlerse deyin ki: "Şahit olun ki biz Allah'a itaat eden Müslümanlarız (Âl-i İmran 3/64).

Özellikle Müslümanlarla Hıristiyanlar arasında önceleri dostane münasebetler söz konusuydu. Müslümanların Hıristiyanları kardeş telakki ettikleri günler de olmuştu. Kur'an'da bu durum şöyle ifade edilir:

Sen (Muhammed) müminlere en azılı düşman olarak Yahudileri ve Allah'a ortak koşanları bulursun; İnananlara sevgice en yakın olarak da, "Biz Hıristiyan'ız" diyenleri bulursun; çünkü onların içinde keşişler ve rahipler vardır ve onlar büyüklük taslamazlar (Mâide 5/82).

Yahudilik ve Hıristiyanlık gibi iki büyük din dahil olmak üzere İslam dışı inanç sistemlerinin zaruri varlığını kabul eden Kur'an, bu inanç mensuplarına karşı en insani ve mantıki ilişkiyi takip eder. "Sizin dininiz size, benim dinimde bana..." (Kâfirun 109/6) prensibi ile herkesi inancı ile baş başa bırakır. Fakat bu ilişki içinde Kur'an pasif bir durum arz etmez. Onun hedefi beşeriyeti hakka, hayra, en güzele davettir. Kur'an, İslam dışı inanç sistemlerinin varlığını ve onların müntesiplerinin mevcudiyetini kabul etmekle beraber, zorla İslam'a getirilmesini tasvip etmeyerek; yer yer ve fazla teferruata girmeden bu inanç sistemlerinin tutarsızlıklarını ve İslam'ın berrak itikad esasları karşısındaki geçersizliklerini de göstermiştir.¹⁴ Bu bağlamda, İslam-Hıristiyan münasebeti yönüyle müspet olan Kur'an'ın tavrı, Hıristiyanlığın itikadi yönü açısından hiçte böyle olmamıştır. Kur'an birçok ayetlerinde diğer peygam-

¹³ Suat Yıldırım, *Asrımızda Hıristiyan-Müslüman Münasebetleri*, s. 11,17.

¹⁴ Mehmet Aydın, *Müslümanların Hıristiyanlara Karşı Yazdığı Reddiyeler ve Tartışma Konuları*, Ankara 1998, s. 5-6.

berlerin ve Hz. İsa'nın da kendisinin "Allah'ın kulu" olduğunu bildirdiğini ilan etmiş, Hz. İsa'nın doğumunu, bebekliğini, hayatını ve dünyadan ayrılmasını bazı mucizevî hadiselerin çevrelemesinin, onu beşeriyet planından uluhiyet planına çıkarmak için sebep teşkil etmeyeceğini anlatmıştır.

Yine Kur'an, Hıristiyanlar tarafından yapıldığını açıkça zikretmeksizin, Allah'a oğul isnat edenleri reddetmiş¹⁵ ve Hıristiyanların bu imadan ders alarak şirk bulaşıklarından temizlenmelerini istemiştir. O dönemdeki Hıristiyanların birçoğu bu üsluptan paylarını almayıp Hz. İsa'nın tanrılığında diretince, "De ki: Ey Ehl-i Kitap, dininizde taşkınlık etmeyin, Allah hakkında gerçek olmayan şeyleri söylemeyin" (Nisâ 4/171) buyurularak Hz. İsa'nın, Allah'ın kulu ve resulü olduğunu kabul etmeye çağırılmışlar, onlar bundan vazgeçmeyince, Kur'an onu tanrılaştırmanın küfür olduğunu kesin olarak açıklamıştır.

Kur'an'ın Hıristiyanlara yönelttiği bir diğer isnat da yine Hz. İsa'nın şahsıyla ilgilidir. Hıristiyan teolojisinde çok önemli bir yeri olan çarmıha gerilme olayını¹⁶ ve neticesinde Hz. İsa'nın kefareti¹⁷ hadisesini Kur'an şüpheye yer bırakmayacak şekilde reddeder.

Hıristiyanlık konusunda Kur'an'ın üzerinde durduğu bir başka önemli husus Hıristiyanların Hz. İsa'nın getirdiği İncil'i tahrif ettikleri isnadıdır. Kur'an, tahrif ithamını hem Yahudilere hem de Hıristiyanlara yöneltir (Bakara 2/79,85; Al-i İmrân 3/78). Kur'an'ın bu tespitlerine göre, Hz. İsa'nın kendilerine tebliğ etmediği "Mesih Allah'ın oğludur" gibi sözleri Hıristiyanlar kendi ağızlarıyla uydurmuşlar (Tevbe 9/30) ve "Meryem oğlu Mesih"i de kendilerine Allah'tan başka Rab edinmişlerdir (Tevbe 9/31). Yine Kur'an mevcut Hıristiyanların Hz. İsa'nın getirdiği İncil'le hiçbir alakalarının olmadığını beyan etmektedir (Mâide 5/68). Ayrıca gerek Yahudi bilgilerinin ve gerekse Hıristiyan rahiplerinin menfaat temini için, Allah'tan kendilerine indirilmiş olan kitabın hükümlerini tağyir ettiklerini Kur'an sarahatle ortaya koyar (Tevbe 9/31).

Kuran ayetlerine dayanılarak tespit edilen bu düşüncelerin de işaret ettiği gibi, Hıristiyanların içine düştükleri hataları ortaya koymak ve konuları belirlemek suretiyle Kur'an, Hıristiyanlar ve

¹⁵ "Bir kısım insanlar da 'Allah kendine bir oğul edindi' iddiasında bulunurlar. O, yaratılmışlara özgü böyle vasıflardan kesinlikle uzaktır." (Bakara 2/116).

¹⁶ Matta, 27/27-50; Markos, 15/16-37; Luka, 23/26-46; Yuhanna, 19/17-31.

¹⁷ Matta, 20/28; I; Yuhanna, 2/1-2; I.Petrus, 2/22-23.

Müslümanlar arasındaki polemik zeminini bir anlamda belirlemiştir.¹⁸

B. Müslümanlara Karşı Hıristiyan Polemiğinin Tarihi Seyri

1. Hz. Peygamber Dönemi Müslüman-Hıristiyan Münasebetleri:

Müslüman-Hıristiyan münasebetlerinin İslam'ın doğuşu ile başladığını yukarıda belirtmiştik. Hz. Muhammed (s.a.v.), İslam Peygamberi sıfatıyla tebliğ'e başladığı zaman, ilk defa Mekke'de bazı Hıristiyanlarla karşılaşmıştı. Hatta vahyin ilk günlerinde Hz. Hatice'yi ve Hz. Muhammed'i teselli eden Varaka b. Nevfel de İncil'in el yazmalarına sahip olan bir Hıristiyandı.¹⁹

Hz. Peygamber'in Hıristiyanlarla münasebeti dostâne hudutlar içinde başlamıştı. Henüz risaletten üç yıl gibi kısa bir zaman sonra, Ehl-i Kitap Bizans'ın, Ateşperest İran'a mağlubiyeti, Mekke'de Müslümanları üzmüş²⁰, Allah da kendilerini teselli eden vahy-i ilahisini göndermişti.²¹

İslam Peygamberinin hicret'ten önce ilk sempati duyduğu ve Müslümanların hicret etmelerini arzu ettiği ilk Hıristiyan ülke, Habeşistan olmuştur. Hz. Peygamber, Mekke müşriklerinin amansız işkenceleri ve tazyikleri karşısında Mekkelî Müslümanların Habeşistan'a hicretlerini arzu etmiş ve bu hislerini şu ifadeleriyle onlara iletmiştir. "İsterseniz ve elinizden geliyorsa, Habeşistan'a iltica ediniz. Zira orası doğru ve emin bir yerdir, Allah âsân edinceye kadar orada kalın."²²

Hz. Peygamber dönemi Müslüman-Hıristiyan polemiği diye isimlendirebileceğimiz ilk ve en önemli hadise, Arapça konuşan Necranlı Hıristiyanların Medine'ye gelerek Resul-ü Ekrem ile tartışmaları gösterilebilir.²³ Buna göre Hz. Peygamber'in daveti üzerine Necran Hıristiyanları Medine'ye altmış kişilik bir heyet gönderdiler. Heyete Ebu Hârise b. Alkame başkanlık ediyordu. Öğleden sonra geç vakitte Medine'ye ulaşan Necran heyeti, Mescid'de Hz. Peygamber'in huzuruna çıkmışlardı. İbadet vakitleri geldiğinde

¹⁸ N.Daniel, *agm.* s. 402.

¹⁹ İbn Hişam, *es-Siretu'n-nebeviyye*, thk. Mustafa es-Sekka-İbrahim el-Ebyari-Abdülhafız Çelebi, Beyrut ts. I, 237; Hamidullah, Muhammed, *İslam Peygamberi*, trc. Said Mutlu, İstanbul 1966, I, 411.

²⁰ Melşana Şibli, *Asr-ı Saadet*, trc.Ömer Rıza Doğrul, İstanbul 1974, IV, 1611, 1614.

²¹ Rum 30/1-5.

²² İbn Hişam, *age.* I, 205; Taberi, *Tarih*, Mısır 1969, I, 330.

²³ Baki Adam, "Hıristiyanlık ve Diğer Dinler", *DİA*, XVII, 361.

Mescid'de ibadet etmek istemişler, Ashab buna itiraz etmekle beraber, Resulullah (s.a.v.) onlara Mescid'i bırakmıştı. Onlar da Şark'a dönerek ibadetlerini yaptılar. Ertesi gün Hz. Muhammed (s.a.v.), Necran heyeti adına konuşan dini liderleri Ebu Harise ile başkanları Abdulmesih'i İslamiyeti kabule çağırıldı. Onlar: "Biz senden evvel müslüman olduk" diye cevaplar verdiler. Hz. Peygamber, "Yalan söylüyorsunuz, sizi İslamiyeti kabulden üç şey alıkoymaktadır. Bunlar, domuz eti yemeniz, Haç'a tapmanız ve Allah'ın oğlu bulunduğuna inanmanızdır." Bu defa onlar, "Ya Mumammed! İsa'nın babası kimdir?" diye sordular. Hz. Peygamber'in bu soruya hemen cevap vermeyip sustuğu, Hz. İsa'nın şahsiyeti ve Hıristiyanlıkla ilgili pek çok meseleyi içine alan Âl-i İmran Suresi'nin baştan itibaren seksenden fazla ayetinin nazil olduğu bildirilmiştir. Necran heyeti, ölüleri diriltmesi, hastaları tedavisi, gaibten haber vermesi ve çamurdan kuş yapması gibi mucizelerden dolayı İsa'nın "Allah" olduğuna kail olmuşlardı. Yine babasız olmasından dolayı da ona, "Allah'ın oğlu" diyorlardı. Ayrıca, "yaptık, emrettik, hükmettik" gibi Allah kelimelerinden de Allah'ın "Üçün üçüncüsü" yani, Allah-İsa-Meryem üçlüsünden biri olduğuna kanaat getirmişlerdi.²⁴

Necran heyetine karşı Kur'an'ın katî emirlerini alan Hz. Peygamber, davasında haklı olduğunu göstermek için emr-i ilahi gereğince Necranlıları Mubâhaleye (lanetleşmeye) davet etmişti. Çünkü yapılan tartışmaların sonu gelmiyordu. Böylece davasında haksız olanın üzerine Allah'ın lâneti istenecekti. Aslında böyle bir lânetleşme olayına Allah Resulünü davet eden bizzat Cenab-ı Hak'dı. Allah bu konuda şöyle buyuruyordu; "Artık sana ilim geldikten sonra kim seninle onun hakkında çekişirse de ki : "Gelin, oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım. Sonra Allah'a dua ve niyaz edelim de O'nun lânetini yalancıların üzerine okuyalım. Eğer yine yüz çevirirlerse muhakkak Allah, o fesatçıları hakkıyla bilendir."²⁵

Allah Resulü'nün bu Mübahale teklifi²⁶ karşısında Necran heyeti, özel müşâvere için çekilmişler ve bu müşâverede Abdülmesih: "Ey Hıristiyan Cemaati! Hepiniz çok iyi biliyorsunuz ki, Mu-

²⁴ İbn Hişam, *age*. II, 224.

²⁵ Âl-i İmrân 3/61.

²⁶ İbn Hişam, *age*. II, 232; M.Hamidullah, I, 414; İbnü'l-Esir, *el-Kâmil fi't-Tarih*, Beyrut 1965, II, 293.

hammed gönderilmiş bir peygamberdir. Ve yine biliyorsunuz ki, peygamberlerle lânetleşen bir kavmin zürriyeti kesilir. O'nunla lânetleşmeyi kabul etmeyiniz ve kendisiyle bir antlaşma yaparak dininizde kalınız" demiştir. Bu görüşe iştirak eden heyet mensupları Hz. Peygamber'e gelerek şöyle derler:

Ey Ebu'l-Kâsım, seninle lânetleşmemeye karar verdik. Seni kendi dininle baş başa bırakacağız. Biz de kendi dinimize döneceğiz. Bizim hakkımızda istediğin gibi hükmet. Biz sana istediğin şeyi verelim ve seninle bir antlaşma yapalım. Yalnız bize ihtilaflarımızı halletmesi için bir Müslüman hâkim gönder.²⁷

Hz. Peygamber ile Necranlı Hıristiyanlar arasında geçen bu tartışma, daha sonraki dönemlerde devam eden Müslüman-Hıristiyan polemiklerinin seyrine ışık tutmaktadır. İlk Müslüman-Hıristiyan polemikliği sayılan tartışmadan şu neticeleri çıkarmak mümkündür:

1. Hıristiyanların, Hz. İsa'nın bakire Meryem'den doğmasını onun ulûhiyetine delil olduğunu ileri sürmeleri Müslümanlara inandırıcı gelmemiştir.
2. Hıristiyanlar, Kur'an'da Allah'a izafeten "yarattık, hükmettik" gibi ifadeler kullanılmasının teslise delil olduğunu ileri sürmüşler, fakat bu istidlal şekli Müslümanlar tarafından itibar görmemiştir.
3. Hz. İsa için "Allah'ın oğlu" ifadesinin kullanılması, Müslümanlara en fazla ters gelen meselelerden biri olmuştur. Allah'ın tek (unity) ve müteal (transcendence) oluşu, İslam'a göre kesinlik arz etmektedir.
4. Allah'ın Hz. İsa'ya hululü (incarnation) meselesi, itikadi noktada Müslümanlarla Hıristiyanların buluşmasını engelleyen başka bir bloktur. Ebedi olan Allah'ın ölmesi nasıl kabul edilebilir? Ulûhiyete ortak olduğu iddia edilen Hz. İsa niçin yeryüzünde iken istediği her şeyi yapamadı? Niçin pek çok yönden sınırlıydı?

2. Hz. Peygamber Sonrası Müslüman-Hıristiyan Münasebetleri:

Hz. Peygamber döneminden sonra İslamiyet Yunanca konuşan Hıristiyanların topraklarına girince ilk ciddi tartışmalar başlamıştır.²⁸ Müslümanlar ile Hıristiyanlar arasındaki ilişkiler, önceleri karşılıklı tartışmalar, sonra mektuplaşmalar ve nihayet reddiyeler

²⁷ İbn Hişam, *age*. II, 233.

²⁸ Baki Adam, *agm. DîA*, XVII, 361.

yazmak suretiyle devam etmiştir. Karşılıklı tartışmalar ile ilgili bildiğimiz en eski belge Antalya Yakûbi Patriği I. Yuhanna (636-648)'nin Mezopotamya Hıristiyanlarına yazdığı Süryanice mektuptur. Bu mektubun konusu, Yakûbi Patriği I. Yuhanna ile Müslüman ordusu komutanı arasında yapılan dini muhavere. Patrik mektubunda, tartışma konusu hakkında bilgi vermektedir. Buna benzer bir diğer tartışma da, Amr b. Âs İle Mısır Yakûbi Patriği Benjamin arasında 643'de yapılmıştır. Nestûri rahib Abraham da 670'lere doğru, bir Müslümanla bir Hıristiyan arasındaki bir tartışmayı konu alan bir risâle yazmıştır.²⁹ I. Timotheus, Hz. Muhammed'in peygamberliğini açıkça kabul etmemesine rağmen, O'nun putperestliğe karşı mücadele etmesi ve tevhid akidesini tebliğ etmesi sebebiyle peygamberlerin yolunu takip ettiğini ifade etmiştir.³⁰

Dini tartışmalar Emeviler döneminde de devam etmiştir. Emeviler döneminin en önde gelen Hıristiyan müdafaacısı, şüphesiz Yuhanna Dımuşki (ö. 750 m.)'dir. Yuhanna Dımuşki İslamiyeti Hıristiyanlık içerisinde ayrılıkçı (heretic) bir hareket olarak görmektedir.³¹ Dımuşki'nin "Mesih'in uluhiyeti" ve "Beşeri irade" konusunda, Hıristiyanlığı müdafa eden ve Müslümanların görüşlerini tenkid eden eserleri vardır. Polemik ve apolojetik metodlara nüfuz etmiş, onlara karşı ananevi delillerle silahlanmış olan Dımuşki, Abdülmelik b. Mervan'ın sarayında uzun memuriyetiyle İslam'ın unsurlarını öğrenmiş ve Müslümanlarla yaptığı tartışmaları bize kadar intikal etmiştir. Dımuşki eserlerinde Müslümanlarla tartışan Hıristiyanlara yol göstermiş ve Müslümanların sualleri karşısında nasıl bir tavır takınılacağını izah etmiştir. Dımuşki'nin bu izahlarından İslamî kültürünün mükemmel olduğu neticesi çıkmaktadır. Çünkü Kur'an'ın Hz. İsa'ya bakışını kendi itikadı nokta-i nazarından doğru buluyor ve Müslümanları Hıristiyanlığı yanlış anlamakla itham ediyor.³²

Yuhanna Dımuşkî ile başlayan İslam-Hıristiyan polemiki, İslam devletinin müsamahası içinde her geçen gün gelişmiş ve daha sonra gelen Hıristiyan polemikçilerine, Dımuşkî'nin delilleri daya-

²⁹ Harman, *agm.* s. 97-98.

³⁰ Daniel, *agm.* s. 403; Harman, *agm.* s.98.

³¹ Charles Kimball, *Striving Together a Way Forward in Christian-Muslim Relations*, New York 1991, s. 39.

³² Aydın, *age.* s. 28.

nak teşkil etmiştir. Daha sonra Dımeşkî'nin teolojik delillerini meşhur talebesi Theodore Ebu Kurra (740-820) geliştirmiş ve sonraki yıllarda bu fikirler Müslüman-Hıristiyan tartışmalarının güç kaynağı olmuştur. Ebu Kurra'nın üzerinde durduğu en önemli konu, Hz. Peygamber'in İncil'de haber verilmemiş olduğu meselesidir.³³

İslam topraklarında yaşayan Hıristiyan polemikçilerden yuvarıda zikredilenlerden başka, Ebu Raita (IX. asır), İbn Zur'a (943-1008) ve Paul d'Antioche (XII. asır) ekleyebiliriz.³⁴

Müslüman bir ülkede yaşayan bu doğulu Hıristiyan teologlar, İslam'ın dini değerini kabul etmelerine rağmen, onu Hıristiyanlığın ana merkezinden sapmış sapkın bir fırka olarak görmüşlerdir.³⁵ Bu yüzden Hıristiyanlığın doğruluğunu ve üstünlüğünü iddia ettikleri ve ispata çalıştıkları eserler kaleme almışlardır. Onlar teslisi, Allah'ın isim ve sıfatları, ilahi kelamın Hz. İsa'ya hululü, Onun ilahlaşmasını da, ilahi kelamın lafızlara dönüşerek Kur'an'ı oluşturmasıyla açıklamaya, dolayısıyla da Hıristiyan inançlarının doğruluğunu ispata çalışmışlardır.

Aynı dönemlerde (IX-XII. asırlar) İslam'a düşman olan ve Müslümanlarla devamlı savaş halinde bulunan Bizans'da yaşayan yazarlar ise, İslam'a karşı çok daha küstah ve saldırgan idiler. İslam hakkında doğru ve sağlam bilgileri olmayan bu yazarlar, İslam'a, Hz. Muhammed (s.a.v.)'e ve Kur'an'a karşı objektiflik ve bilimsellikte bağdaşmayan, tamamıyla sübjektif ve düşmanca saldırılarda bulunmuşlardır. Bu yazarlar, eserlerini Grekçe yazmışlardır.³⁶ Bizans'lı Nicetas (842-912), Kur'an metnine, Hz. Peygamber'in şahsına, özellikle savaşları ve Zeyneb bint Cahş'la evliliğine aşırı tenkitler yönelmiştir. Nicetas'a göre Hz. Peygamber Ariusçu bir rahipten etkilenmiş sahte bir peygamberdir.³⁷

Nicetas'tan başka İslam'a karşı Bizans'lı Hıristiyan polemikçilerden, Evode (IX. asır), George Hamartolos (IX. asır), Euthyme Zigabene, Theophane le Confessour (IX. asır), Barthelemy d'Esse, III. Jean Cantacuzene (1290-1383), II. Manuel Paleologue (1350-1425)'i zikredebiliriz.³⁸

³³ Aydın, *age*. s.29.

³⁴ Harman, *agm*. s. 99.

³⁵ C.Kimball, a.g..e. s. 39; *DİA*, XVII, 361.

³⁶ Harman, *agm*. s. 99.

³⁷ Daniel, *agm*. s. 403.

³⁸ Harman, *agm*. s. 100-101.

Batı Hıristiyanları ise VIII. yüzyılda İspanya'nın, IX. yüzyılda Sicilya'nın Müslümanlar tarafından fethedilmesi sırasında ilk defa, kültürce kendilerinden çok üstün olan ve büyük bir askeri güce sahip bulunan Müslümanlarla karşılaştılar ve kendileri açısından bunun büyük bir tehlike olduğunu gördüler. Arada sırada, İslam konusunda, azda olsa, doğru bilgi edindiler. Fakat bu bilgilenme neticesinde İslam'ı Avrupa'ya olduğu gibi tanıtmaktan ziyade çarpıtılmış bir İslam ve Müslüman imajı sunmayı tercih ettiler. Onların İslam ile ilgili iddia ve isnadları şu noktalarda toplanıyordu: a) İslamiyet çok sayıda asılsız inanç içermekte ve gerçekler bile bile çarpıtılmaktadır. b) İslam kılıçla yayılmış bir şiddet dinidir. c) Muhammed şehvet düşkünü, sahte bir din kurucusudur; şeytanın bir temsilcisi veya bir âletidir.³⁹

İslam dünyasına karşı "Haçlı Seferleri"nin başladığı bu dönemde, İslam'la ilgili eser yazan başlıca yazarlar arasında; XI-XII. asırlarda, Rober de Ketton, Pierre le Venerable'yi; XII-XIV. asırlarda, Oliver de Paderborn (1277), Alaxandre du Port, Jacques de Voragine, Chanson de Roland, Thomas D'Aquin (1274)'i; XV-XVI. asırlarda Nicolas de Cuse, Ludovico Maracci, Luther, Mélancthor, Bibliander'i zikredebiliriz.⁴⁰

XVIII. yüzyılda Batı'daki Aydınlanma dönemi ile birlikte başlayan felsefe ve düşünce adamlarının Katolik kilisesine karşı aldıkları tavır bütün dinlere teşmil edilirken, İslam'a karşı menfi düşüncelerin yanında bazı müspet düşünceler de söz konusudur. Bu dönem yazarların eserlerinde, Hz. Muhammed (s.a.v.), tabî ve makul bir din kurması sebebiyle, hür düşünür tipi olarak görülmektedir.

Voltaire, 1741'de yazdığı "Le Fanatisme ou Mahomet Le Prophete" (Fanatizm veya Peygamber Muhammed) adlı piyesinde, Hz. Muhammed'e saldırmaktadır. Piyesteki saldırının, Hz. Muhammed'den çok papaya yapıldığı, fakat papanın bunu hiç anlamayıp, piyes sebebiyle Voltaire'yi kutladığı belirtilmektedir. Voltaire, "Felsefe Sözlüğü"ndeki "Alcoran" maddesinde, İslam'ı "sade ve doğru, bir Allah'a iman üzerine kurulan ve Araçlar için iyi bir din" olarak tavsif etmektedir.⁴¹

3. XIX. Yüzyıldaki Gelişmeler:

³⁹ Watt, *age*. s. 21; Adam, *a.g.mad.* 361.

⁴⁰ Harman, *agm.* s. 102-104.

⁴¹ Harman, *agm.* s. 105.

İslam-Hıristiyan polemiği XIX. yüzyılda tekrar canlanmıştır.⁴² Ancak Batılı Hıristiyanların Müslümanlarla ilişki modellerinde büyük çapta değişiklikler süreci yaşanmıştır. Bu sürece etki eden üç temel gelişmeden söz etmek mümkündür:

1) Bu yüzyılda ulaşım ve haberleşme vasıtalarının sürekli gelişmesi ile uluslararası ticaretin ve insanlar arasındaki göçün kolaylaşması, dini çoğulculuk ve insanlar arasında global seviyede karşılıklı dayanışmayı arttırmıştır.

2) Akademik seviyede dinler tarihi çalışmalarındaki artış, bilim adamlarına, dünyanın değişik dini pratikleri ve inanç sistemleri hakkında daha sağlıklı bilgi edinmelerini sağladı. XIX. yüzyıl başlarında, dini gelenekleri incelemeye yönelik kendi kendine bilinçlenen bu bilimsel yaklaşım, yüzyıllar boyunca Batılı Hıristiyanlar tarafından ortaya konulan pek çok görüşün ne kadar bilgisizce ve peşin hükümlü olduğunu göstermiştir.

Bu anlamda XIX. yüzyıl kritik bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Dini anlayış ve davranışlar saf bir dindarlık ve dini pratiklere indirgenmemektedir. Tenkidi düşünce, dini hissedip inanmaya ek olarak karışımındaki yerini almıştır.⁴³

3) Bu yüzyılda Müslüman-Hıristiyan münasebetlerine etki eden diğer bir gelişme Batılıların sömürgecilik faaliyetleridir. Sömürgecilik bütün Hıristiyan kiliselerinde dini bir şevk ve gayretin uyanmasına sebep olmuştur. Bu dini gayret misyonerlik faaliyetleri şeklinde tezahür etmiştir.⁴⁴ Misyonerliğin amacı ise insanların kendi dinlerini terk etmelerini sağlayarak, onlara Hıristiyanlığı benimsetmektir.⁴⁵ Sömürgeci güçlerle İslam ülkelerine yerleşen oryantalist ve misyonerler, kendilerini, Avrupalılar tarafından yönetilen milletlerin sosyal ve entelektüel üstleri gibi telakki etmişler, bu bağlamda Hıristiyanlığı İslam'dan daha üstün bir olarak takdim çabasına girmişlerdir.⁴⁶

Kilise ve yetiştirdiği misyonerler, diğer dinlere, özellikle de İslam'a karşı yine kötümserdir ve İslam'ın, akide hususundaki hataları kadar ahlâki yönden de sapıklık içinde olduğunu iddia etmek-

⁴² Daniel, *agm.* s.404.

⁴³ Kimball, *age.* s. 48, 49.

⁴⁴ Old Quarrels and New Perspectives, s. 247.

⁴⁵ Tümer, *Dinler Tarihi*, Ankara 1993, s. 382.

⁴⁶ Daniel, *agm.* s. 404.

tedir.⁴⁷ Norman Daniel, misyonerlerin İslam'a bakışlarında ortaçağ zihniyetinden uzaklaşmadıklarını şu şekilde ifade etmektedir: “Carl Gottlieb Pfander (1803-1865)'le başlayan ve 1910'da Edinburgh'da yapılan Dünya Misyonerlik Konferansı (World Missionary Conference) zirveye ulaşan Hıristiyan misyonerliğinin ortaçağ polemik zihniyetinden uzaklaştığı söylenemez.”⁴⁸

Diğer taraftan Hz. Muhammed'e karşı, bazı kesimlerde hayranlık da söz konusudur. Thomas Carlyle, “*The Hero as Prophet*” adlı eserinde O'nu insanlığın en büyük kahramanlarından biri saymaktadır.⁴⁹

XX. yüzyıl özellikle II. Vatikan Konsili'nden (1962-1965) sonra, Kilisenin İslam ile diyaloga geçtiği bir dönem olarak önem taşımaktadır. Diyalogun mahiyeti ve hedefleri konusunda Müslümanların tereddütleri vardır.⁵⁰ Tarihi seyir içerisinde Hıristiyanların İslam'a ve Hz. Muhammed'e bakışları genellikle şu çerçeveye içerisinde olmuştur:

Hz. Muhammed'in sosyalist bir reformcu ve ruh hastası olduğu iddiası, Hz. Muhammed ve İslam'ı şeytanî bir menşee bağlama iddiası, İslam'ın, Hıristiyanlığın râfizî bir mezhebi olduğu fikri, İslam'ı, Hz. İsmail vasıtasıyla Hz. İbrahim'in vârisi kabul etme eğilimi, Hz. Muhammed'in peygamberî karizmasını kabul etme ve İslam'ı monoteist büyük dinlerden biri sayma yaklaşımı.⁵¹

III. Tahrif

A. Pfander'e Göre Tahrif

Bir misyon ve polemik kitabı olarak Mizânu'l-Hakk'ı kaleme alan Pfander'in⁵² asıl hedefi Kitab-ı Mukaddes'in sıhhatini ve güvenilir-

⁴⁷ Harman, *agm.* s. 105.

⁴⁸ Daniel, *agm.* s. 404.

⁴⁹ Kimball, *age.* s. 49.

⁵⁰ Tümer, *age.* s. 407-416.

⁵¹ Harman, *agm.* s. 166.

⁵² **Karl Gottlieb Pfander** 1803'de Almanya'nın Württemberg eyaletine bağlı Stuttgart yakınlarında bir köyde, fırıncı bir babanın oğlu olarak doğmuştur. Protestan bir çevrede ilk ve orta eğitimi bitirdikten sonra Basel'deki misyoner yetiştirme merkezine kabul edilmiştir. Basel'de İslamiyet ve Arapça'ya dair dersler de gören Pfander 1825'de buradaki eğitimi tamamladıktan sonra 1835'e kadar Kafkasya bölgesindeki Müslümanlar ve Ermeniler arasında çalışmalar yapmış, bu sırada da 1829'da Hıristiyanlığa dair Müslümanların iddialarını çürütmek gayesiyle Almanca kaleme aldığı *Mizanu'l-Hak* adlı eserini yazmıştır. Daha sonraki birkaç yıl boyunca Mizanu'l-Hakk'ın Ermenice ve Farsça baskıla-

liğini Müslümanlara kabul ve tasdik ettirmektedir. Bu amaçla Pfander, kitabına Kur'an'ın, Kitab-ı Mukaddes'in doğruluğuna şahit olduğu iddiası ile başlar. Pfander'e göre Kur'an, Hz. Muhammed (s.a.v.) zamanında Yahudi ve Hıristiyanların ellerinde bulunan Kitab-ı Mukaddes'in gerçek olduğuna ve tahrife maruz kalmadığına pek çok ayette işaret etmektedir.

Kur'anı Kerim'in Yahudi ve Hıristiyanlara Ehl-i Kitap demesi, Kitab-ı Mukaddes'in bölümlerinden onların kullandığı şekilde Tevrat, İncil ve Zebur diye bahsetmesi ve onların Allah tarafından gönderildiklerini kabul etmesi bu şahitliğin önemli göstergelerinden sadece birkaçıdır. Pfander'e göre Kur'an Kitab-ı Mukaddes'i teyid için gönderilmiştir. Kur'an, Tevrat ve İncil'in temel öğretilerinde birbirlerini desteklediklerini ve bu kutsal kitaplara uymayanların ahirette cezalandırılacaklarını belirtmektedir.

Pfander'in Kitab-ı Mukaddes'in doğruluğuna şahitlik yaptığını iddia ettiği Kur'an âyetlerinden bazıları şunlardır: "De ki: Ey Ehl-i Kitap! Tevrat'ı, İncil'i ve Rabbinizden size indirilene gereğince uygulamadıkça bir temeliniz olmaz." (Mâide 5/68)

Pfander'e göre, Allah'ın Ehl-i Kitap'tan Tevrat'ı ve İncil'i tasdik etmelerini ve hükümlerini uygulamalarını istemesi, İncil ve Tevrat'ın o günkü şeklini Kur'an'ın, ilâhî bir kitap olarak kabul ettiği anlamına gelir. Eğer Kitab-ı Mukaddes metinleri kaybolmuş veya tahrif edilmiş olsalardı, içerdikleri emir ve yasakların uygulanmasını istemek saçmalık olurdu. Çünkü var olmayan bir şeye itaat edilemeyeceği gibi, tahrif edilmiş bir kitabı izlemek kişiyi doğru yoldan çıkarır.⁵³

"Yahudiler, "Hıristiyanlığın bir temeli yoktur" dediler, Hıristiyanlar da, "Yahudiliğin bir temeli yoktur" dediler; oysa onlar Kitaplarını da okuyorlar." (Bakara 2/113) ayetinde geçen "yetlûne" (okuyorlar) fiili, Yahudi ve Hıristiyanların, Hz. Peygamber zamanında Tevrat ve İncil'i okuduklarını, bu iki kitabın ellerinde bulunduğunu gösterir. Aksi takdirde, "bir vakitler onu okuduklarını"

rını hazırlamış, bunun yanı sıra *Miftahu'l-Esrar ve Tarîku'l-Hayat* adlı iki kitap daha telif etmiştir. Bkz. Ann Avril Powell, "Maulânâ Rahmat Allâh Kairânawî and Muslim-Christian Controversy in India in the Mid-19th Century", *Journal of the Royal Asiatic Society*, I (1976), London, s. 46.

⁵³ Carl Gottlieb Pfander, *The Mizânu'l-Haqq (Balance of Truth)*, London 1910, s. 45. Bundan sonra Pfander'in eserine yapılan atıflar metin içerisinde ve (Pfander, sayfa numarası) şeklinde gösterilecektir.

belirtmek için geçmiş zaman kipinin kullanılması gerekirdi (Pfander, 45).

Pfander'e göre "sana indirdiğimizden şüphede isen, senden önce indirdiğimiz Kitapları okuyanlara sor. And olsun ki, sana Rabbinden gerçek gelmiştir, sakın şüphelenenlerden olma." (Yunus 10/94) âyeti Kitab-ı Mukaddes'in, Kur'an'ın nazil olduğu dönemde mevcut olduğunu, bizzat Kur'an'ın onun sağlamlığına şahitlik ettiğini ve Müslümanların onun hükümlerine güvendiklerini göstermektedir. Yoksa Allah Hz. Muhammed'den "kendisine indirilen" hakkındaki şüphelerinin giderilmesi konusunda "kitabı (Tevrat ve İncil) okuyanlara" sormasını istemezdi (Pfander, 46).

Pfander'e göre Mâide suresi 43ve 44. ayetlerinde Yahudilerin, inanmadıkları halde Hz. Muhammed'in hakemliğine başvurmalarına duyulan şaşkınlığı dile getiriyor. Ona göre, içinde Allah'ın hükmü bulunan Tevrat yanlarında olmasına rağmen, onun hükümden yüz çevirmeleri, onların bu kitaba iman etmediklerinin bir işaretidir. Allah, gerçeğe iletmesi için Tevrat'ı indirmiştir ve onda karmaşık hükümleri aydınlığa kavuşturan bir ışık vardır. Kendilerini Allah'a teslim etmiş olan peygamberler onunla hükmederler. Kitabını kaybolup gitmekten korumaları yolundaki ilâhi emirden dolayı, onların dindarları ve bilginleri de onunla hükmederler. O yüzden onlar "kitabın şahitleridirler", kimsenin ona ilişmesine izin vermezler (Pfander, 48).

Pfander'e göre, Kur'an'ın nâzil olduğu dönemde Eski ve Yeni Ahid metinlerinin sapasağlam mevcut olduğunun bir delili de Kur'an'ın Kitab-ı Mukaddes'ten yaptığı alıntılardır. Onun bu konuyla ilgili delil getirdiği âyetler şunlardır:

Orada onlara cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe dişle ve yaralara karşılıklı ödeme yazdık. Kim hakkından vazgeçerse bu, onun günahlarına kefâret olur. Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyenler, işte onlar zâlimlerdir (Mâide 5/45).

Bu âyet, Tevrat'ın Çıkış bölümünde geçmektedir:

Fakat zarar olursa, o zaman can yerine can, göz yerine göz, diş yerine diş, el yerine el, ayak yerine ayak, yanık yerine yanık, yara yerine yara, bere yerine bere vereceksin (Çıkış, 21/23-25).

And olsun ki, Tevrat'tan sonra Zebur'da da yeryüzüne ancak sâlih kullarımın mirasçı olduğunu yazmıştık (Enbiya 21/105).

Bu âyet Zebur'da şu şekilde geçmektedir:

Yeryüzünü salihler miras alacak ve ebediyen orada oturacaklar. (Mezmurlar, 37/29)

Doğrusu âyetlerimizi yalan sayıp, onlara karşı büyüklük taslayanlara, göğün kapıları açılmaz; deve iğnenin deliğinden geçmedikçe cennete de giremezler. Suçluları böylece cezalandırırız (A'raf 7/40).

İncil'de şu âyeti okuyoruz:

Yine size derim: Devenin iğne deliğinden geçmesi, zengin adamın Allah'ın melekûtuna girmesinden daha kolaydır (Mat. 19/24; Mar. 10/25; Luk. 18/25).

Pfander'e göre, bu – biri Tevrat'tan, diğeri Zebur'dan ve sonuncusu İncil'den olan – üç alıntı, bugün mevcut Kitab-ı Mukaddes'in Kur'an'ın sözünü ettiği aynı kitap olduğunu göstermektedir. Meselâ diyor Pfander, Hz. Ali'nin Divân'ından, Mevlâna Celâleddin-i Rûmî'nin Mesnevî'sinden ya da Sa'dî'nin şiiirlerinden alıntı yapsak, konu hakkında bilgisi olan herkes bu eserlerin günümüzde de mevcut olduğunu anlar. Aynı şekilde insaf sahibi Kur'an âlimleri de, Kur'an'ın alıntı yaptığı âyetlerden hareketle, Kitab-ı Mukaddes'in Hz. Muhammed zamanında mevcut olduğunu sonucuna varmalıydılar (Pfander, 49).

Bunun dışında, Kur'an'da anlatılan birçok kıssanın Kitab-ı Mukaddes'de geçmesini Pfander, Kitab-ı Mukaddes'in Hz. Peygamber zamanında asıl şekliyle bulunduğu bir delil olduğunu ileri sürüyor. Bu kıssalardan bir tanesi Hz. Yusuf'un kıssasıdır. Yine Âl-i İmrân suresinde Yakup yerine İsrail adı geçmekte ve onun kendisine birtakım yiyecekleri haram kıldığı ifade edilmektedir (Âl-i İmrân 3/93). Pfander'e göre, Yakub'un neden İsrail'e dönüştürüldüğünü, hangi yiyecekleri yemekten çekindiğini ancak Tevrat'a başvurarak anlayabiliriz (Tekvin, 32/22-31; Pfander, 50).

Kur'an'da Tevrat ve İncil'den "Kelâmullah"⁵⁴, "Furkan"⁵⁵, "Allah'tan korkanlar için bir nur ve zikir"⁵⁶ diye söz edilmektedir. Pfander'e göre, Kuran'ın Tevrat ve İncil'i bu şekilde saygıyla an-

⁵⁴ Bakara 2/75. Ancak Tevrat'tan "Allah'ın Kelâmı" olarak söz edildiği bu ayette, Allah Yahudilerin Tevrat'ı tahrif ettiklerini ifade ediyor: "Size inanacaklarını umuyor musunuz? Oysa onlardan bir kısmı Allah'ın sözünü işitiyor, ona akılları yattıktan sonra bilerek onu tahrif ediyorlardı."

⁵⁵ "Doğru yolda gidesiniz diye Mûsâ'ya hakkı batıldan ayıran Kitab'ı vermiştik." Bakara 2/53.

⁵⁶ "And olsun ki, Mûsâ ve Hârûn'a eğriyi doğrudan ayıran Kitab'ı müttakiler için ışık ve öğüt olarak verdik." Enbiya 21/48.

ması ve onlara üstün isimler vermesi, Kitab-ı Mukaddes'in sahih oluşuna önemli bir delildir (Pfander, *The Mizânu'l-Haqq*, s. 52).

Ayrıca Kur'an, Hz. Muhammed'e vahyediliş biçiminin diğer peygamberlerde olduğu gibi gerçekleştiğini bildirmektedir: "Nuh'a, ondan sonra gelen peygamberlere, İbrahim'e, İsmail'e, İshâk'a, Ya'kub'a, torunlarına, İsa'ya, Eyyub'a, Yunus'a, Hârûn'a ve Süleyman'a vahyettiğimiz gibi ey Muhammed şüphesiz sana da vahyettik." (Nisâ 4/163) "Ey Muhammed Azîz, Hakîm olan Allah, sana da, senden öncekilere de şöylece vahyeder." (Şûrâ 42/3) O halde Kur'an'ın kendisinden önceki kutsal yazılara mensup olması gerekir, çünkü geometride, üçe eşit olan iki şeyin birbiriyle eşit olması gerekir. Bu durumda her iki Ahid de Kur'an'ın kendisi için iddia ettiği yolla vahyolunmuştur. Kur'an kendisine tâbi olanları – birini diğerinden ayırmaksızın – bütün kutsal yazıları kabul etmeye çağırıyor, kendisinin Yahudilerin ve Hıristiyanların kitaplarını doğrulamak üzere inmiş olduğuna iman etmelerini istiyor (Pfander, 53).

Pfander'in, Kitab-ı Mukaddes'in tahrif edilmediğini Kur'an'a tasdik ettirme çabasıyla ileri sürdüğü görüşlerini şu şekilde maddeler halinde sıralayabiliriz:

- Eski ve Yeni Ahid metinleri Hz. Muhammed zamanında Yahudi ve Hıristiyanlar arasında yaygındı.
- Kur'an bu kitapların Allah tarafından vahyolunduğunu, O'nun katından geldiğini kesin olarak kabul etmektedir.
- Kur'an kendisini yüceltmekle beraber, kendisini kutsal kitaplarla eşit görmektedir.
- Kur'an Kitab-ı Mukaddes'e "Allah'ın Kitabı", "Allah'ın Kelâmı", "Furkan", "Zikr", "Nur", "Hüdâ" ve "Rahmet" demektedir.
- Kur'an, Hz. Muhammed'i ya da Müslümanları dinleriyle alakalı şüpheye düştükleri herhangi bir konuda Kitab-ı Mukaddes'e başvurmalarını emrediyor. Yahudi ve Hıristiyanları da aynı şeyi yapmaya teşvik ediyor.
- Anlaşmazlığa düştükleri konularda Kur'an, Yahudilere Tevrat'ın hakemliğine başvurmalarını emrediyor.
- Kur'an'a göre Müslümanlar, Kur'an'a inandıkları gibi Kitab-ı Mukaddes'e de inanmakla mükelleftirler.
- Kitab-ı Mukaddes'e iman etmeyenler ahiret günü Kur'an'a iman etmeyenler gibi büyük bir azap göreceklendir (Pfander, 53-4).

Hız. Peygamber Dönemi ile Bugünkü Tevrat ve İncil'in Durumu:

Pfander, "Eğer bugünkü Kitab-ı Mukaddes, Muhammed'in asrın-

daki kitap değilse yahut kimi Müslümanların dediği gibi tahrife uğrayıp güvenilirliğini yitirmişse, insanoğlunun kaderi ne acıdır!" (Pfander, 76) diyor. Çünkü Ona göre, Allah'ın İradesi gibi Allah'ın Kelâmının da değiştirilemeyeceği bedihî olan bir hakikattir. Hâlbuki Kitab-ı Mukaddes sözü, resul ve nebilerin bildirdiği, Kur'an'ın inanmamızı emrettiği Allah sözüdür. Allah Kur'an'ı, Kitab-ı Mukaddes'i koruyup kollamak (müheymin) için göndermiştir.⁵⁷ Kitab-ı Mukaddes tahrif edilmişse Kur'an bu görevini yerine getirmemiş demektir. Bu durum Kur'an'a olan güveni sar-sacaktır. Müslümanlar Kitab-ı Mukaddes'e tahrif isnadında bulunmakla kendi kutsal kitaplarını da töhmet altında bırakmaktadırlar.

Müslümanların iddia ettikleri gibi Kitab-ı Mukaddes tahrif edilmemiştir. Allah onu tahriften korumuştur. Pfander, Ahd-i Atik kitaplarının Hz. Muhammed'in asrından önce tahrif olmadığına dair şu delilleri ileri sürmektedir:

"Bugün elimizdeki en eski İbranice metinlerden biri, geçen yüzyılda (XVIII. Yüzyıl) Mısır'da bulunan, On Emir'le Tesniye kitabında geçen İbranî Yasasını içeren nüshadır (Çıkış, 20/2-17 ve Tesniye, 6/4-9). Bu nüsha MS 220 ve 250 yılları arasında, yani Hz. Muhammed'in Hicreti'nden yüzyıllar önce vuku bulan "Büyük Eziyet" sırasında yazılmıştır. Eski Ahid'in en büyük ve en eski nüshası ise, "Doğu Nüshası" olup İngiliz Müzesinde 4445 numarayla kayıtlıdır ve MS 820-850 yılları arasında yazılmıştır. Onu MS 916 tarihli St. Petersburg nüshası izler. Her iki nüsha da kendilerinden çok daha eski olan yazmalardan nakledilmiştir. Nüshayı yazan kişi, bunlardan ikisinin adını veriyor: "Hilleli" ve Mugah". Yahudi tarihçisi Zekku, Hilleli nüshasının MS 597 yılında yazıldığını söylemektedir. Şu halde, bu nüshaların Hz. Muhammed zamanında mevcut olması gerekirdi. Yahudilerin yorumlarından anladığımıza göre, her iki nüsha da bugün elimizdeki Eski Ahid ile tam bir uyum içindeydi.

Daha eski İbranice nüshalara ne oldu diye sorulacak olursa, Yahudilerin benzeri bir soruya verecekleri cevap bizim cevabımız

⁵⁷ Mâide 5/48. "Ey Muhammed! Kur'an'ı, önce gelen Kitab'ı tasdik ederek ve ona müheymin olarak gerçekle sana indirdik." Pfander, bu âyette geçen "müheymin" kelimesini İbn-i Abbas, Beyzâvî ve Celâleyn'in tefsirlerine dayanarak "Diğer kutsal kitapları taşıyandan koruyan ve onların sıhhat ve sübütuna şahid olan" şeklinde yorumlamıştır.

olabilir: Fazla kullanımdan ötürü aşınan bir nüsha, Genizah dedikleri yazma hazinesinde saklanır, meşhur bir “Rabbî” (Yahudi din âlimi) öldüğünde, onunla birlikte gömülürdü. Yanlışlıkla ayaklar altına alınmasından ya da kirletilmesinden korktukları için bazan bu nüshaları yaktıkları olurdu.” (Pfander, 93 vd.).

Pfander, Tevrat’ın tahrif edilmediğine dair, MS II. Yüzyılda yazılan “Pirgêy Âbhôth” adlı İbranice bir kitaptan bir başka delil getiriyor. Pirgêy Âbhôth’da şu cümleler yer almaktadır:

Tevrat Sina dağında Musa’ya indi, Musa onu Yeşu’a emanet etti; o İsrâil’in yaşlılarına; onlar peygamberlerine; onlar da Yahudilerin en yüksek sinagogu (konsey) olan Sehend-rim’e teslim ettiler.

Rivayete göre, bu sinagog Azra Peygamber tarafından kurulmuş olup Yahudi âlimlerinden oluşmaktaydı ve görevi Tevrat’ı koruyup halka öğretmektir. Babil esaretinden sonra bu büyük sinagogun Tevrat’a yeniden eski ihtişamını verdiği söylenir. Pirgêy Âbhôth’da, bu sinagogun üç kutsal emir vazettiği yazılıdır: Hüküm vermede dikkatli ol! Birçok müritler yetiştir! Tevrat’a sağlam bir kale ol!

Pfander’e göre, bu son emir, Yahudilerin, Tevrat’ı her türlü saldırıdan korumaları için var güçleriyle çalışmalarını sağladı. Hiçbir millet Yahudilerin Tevrat’a gösterdikleri ihtimamı kendi kutsal kitaplarına göstermemiştir. Öyle ki, onlar Tevrat’ın bütün kelimelerini ve harflerini teker teker saymışlardı (Pfander, 81). Pfander’e göre, yukarıdaki alıntıdan da anlaşıldığı gibi, Yahudiler kutsal kitaplarına olan bağlılıklarından ötürü Tevrat’ın tahrif edilmesine kesinlikle izin vermemişlerdir. Miktarı saptanarak bir kimseye teslim edilmiş eşya iyi korunur, sayılı koyunu kurt yemez.⁵⁸

Pfander, Müslüman âlimlerin çelişki olarak nitelendirdikleri, Tevrat’ta bulunan çok sayıda ifade değişikliklerini “kıraat farklılıkları” olarak görmektedir. Bu durum Tevrat’ın, tek bir şahıs tarafından ve bir yüzyıl içinde yazılmamış olduğunun ve aynı zamanda Yahudilerin her ne pahasına olursa olsun kitap metnine sadık kaldıklarının bir işaretidir. Yahudiler çelişkili ifadeleri düzeltmeye teşebbüs ederek metin tahrifi kesinlikle yapmamışlardır. Pfander’e göre, bu tür kıraat farklılıkları Kuran’da da mevcuttur (Pfander, 82).

⁵⁸ Daniel Wickwire, *Yahudi, Hristiyan ve İslam Kaynaklarına Göre Kutsal Kitabın Değişmezliği*, İstanbul 1999, s. 264.

Bugün elimizde bulunan Kutsal kitap yazılarının Kur'an'da sözü edilen, Hz. Muhammed'in zamanında mevcut kitapların aynısı olduğu konusunda Pfander şu delilleri eklemektedir: "Bugün elimizde tarihi Muhammed'den önceye dayanan, Kitab-ı Mukaddes yazılarıyla ilgili listeler bulunmaktadır ki, bunlar bugünkü Kitab-ı Mukaddes'e tamamen uymaktadır." (Pfander, 83) Pfander, Eski Ahid'e ait yirmi iki kitabın yer aldığı bu listelerin, MS 90'da toplanan Jamnia konsili ve MS 363'de toplanan Laodicia konsilinde belirlenen liste ile aynı olduğunu belirtmektedir. Ancak bu kitaplar daha sonraları, kolaylık olsun diye daha küçük birimlere ayrılmıştır (Pfander, 84).

Pfander, sözü edilen bu yirmi iki kitabın ilk tercümelerinin Philadelphus İakabıyla anılan II. Ptolemy'nin emriyle MÖ 247-285 yıllarında Mısır'da yapıldığını ve bu tercümelere "*Septuaginta*" adı verildiğini belirtir. Tevrat'ın en doğru tercümelere sayılan Septuaginta, tercüme edenler yetmiş Yahudi âlimi olduğu için "yetmişlerin tercümesi" anlamında bu ismi almıştır. Tevrat, MS 130'da Aquilla tarafından Yunanca'ya; MS II. Yüzyılda Latince'ye; MS I. Yüzyılın sonunda Peşita tarafından Süryanice'ye (yine MS 508'de Polycarp tarafından Süryani Philoxenian tercümesi yapılmıştır) ve daha bir çok dile tercümelere Septuaginta'dan yapılmıştır. Ayrıca Pfander, Septuaginta adıyla bilinen ve Eski Ahid'in İbranice orijinal nüshasının varlığına delalet eden Yunanca tercümelere Hicret'ten yıllar önce yazılmış bir çok nüshasının bugün elimizde bulunduğunu iddia ediyor. Bunlardan en meşhur olanlarının ise şunlar olduğunu belirtiyor:

- Sina Nüshası (Codex Sinaiticus): Dördüncü yüzyılda ya da beşinci yüzyılın başında yazılmıştır.
- Vatikan Nüshası (Codex Vaticanus): Dördüncü yüzyılda yazılmıştır.
- İskenderiye Nüshası (Codex Alexandrinus): Beşinci yüzyılın ortaları ya da sonunda yazılmıştır.
- Kuttuni Nüshası (Codex Cottianus): Beşinci ya da altıncı yüzyılda yazılmıştır.
- Ambirusaiye Nüshası (Codex Ambrosianus): Beşinci yüzyıl ortalarında yazılmıştır (Pfander, 94).

Septuaginta ve diğer tercümelere tahrif ile ne alakası var? Pfander, "Tevrat yok olup gitmiş olsaydı, bu tercümelere, özellikle Septuaginta nasıl ortaya çıkabilirdi?" (Pfander, 85) diyor ve şunları

ekliyor; “Gerek daha önce belirttiğimiz deliller, gerekse Yahudi ve Hıristiyanların ellerinde bulunan çeşitli tercümelemler ışığında şu gerçeği itiraf etmek zorundayız: Bugünkü Tevrat, Muhammed’in zamanında okunan, Kur’an’ın defalarca şahitlikte bulunduğu Tevrat’ın aynısıdır. İçerdiği bir takım kıraat farklılıkları, onun sağlamlığına asla gölge düşüremez, çünkü bu her eski kitapta rastlanan bir durumdur ki, Kur’an’da da aynı duruma rastlıyoruz.” Pfander’e göre, Eski Ahid’de var olan kelime farklılıkları dönemin dil gelişimine göre yapılmış düzeltmeler ve imlâ gelişmeleridir. Bu düzeltmeler Eski Ahid’in doktrinlerinin hiçbirini etkilemez. Allah’ın insanlığa verdiği ilk mesaj Eski Ahid’de hâlâ aynen durmaktadır (Pfander, 87).

Pfander, bugün Hıristiyanların sahip olduğu Yeni Ahid kitaplarının da Kur’an’da bahsedilen gerçek İncil olduklarını ve Hz. Muhammed (s.a.v.) zamanında mevcut bulduklarını iddia ediyor. Pfander’e göre, daha Hz. İsa (a.s.) hayatta iken, Onun havarileri, kendisinin söz ve öğretilerini kaleme almışlardır. Bunlar özellikle Markos’un İncilinde, kısmen de Matta ve Luka İncillerinde yazılıdır. Fakat Mesih’in çarmıha gerilişi, ölümü, defni, dirilişi ve göğe çıkışı, havarilerce ancak Hz. İsa’nın göğe yükselişinin ardından yazılmıştır. Çünkü havariler, Hz. İsa’yı görgü şahidleri olarak tanımış, Onunla bir arada bulunmuş insanlara Mesih’in müjdesini yazmak gibi bir zorunluluk görmemişlerdir.⁵⁹ Diğer yandan Mesih, havarilerine İncil’i yazmalarını değil, onu doğruluk ve samimiyetle yaymalarını, öğretmelerini buyurmuştur. İncil’i ilk kez, Selaniklilere birbiri ardından yazdığı iki mektubuyla Pavlus kaleme almıştır. Bu mektupların yazım tarihi Mesih’in göğe çıkışından 22 veya 23 yıl sonradır. Pfander’e göre, Pavlus’un diğer mektupları da bugün Hıristiyanların iman ettiği ilkeler hususunda tam bir doktrinel bütünlük içindedir (Pfander, 88).

Pfander’e göre, birinci Hıristiyan neslinden sonra gelen nesillere tanrısal gerçekleri aktarmak için İncil’i kaydetmek zorunlu hale gelmiştir. Böylece Allah’ın Kutsal Ruhu, Mesih’in Habercilerinden ya da Onun yakın dostlarından seçtiği kişilere vahyini bildirmiştir. İlk önce Markos 70 yılında Kudüs’ün tahribinden önce İncilini yazmıştır. Markos, İsa’nın havarilerinden Petrus’un öğrencisiydi ve İncilini gerek kendi kişisel, gerekse Petrus’un bilgileri doğrultusunda kaleme almıştır. Fakat Allah onu hatadan korumuş,

326 ⁵⁹ I. Korintoslular, 15/6; Resullerin İşleri, 1/21,22

unuttuğunu hatırlatmış ve neyi yazıp yazmaması gerektiğini ona ilham etmiştir. Matta İncilini 70'de; Luka 60-70; Yuhanna ise 90-100 yılları arasında kaleme almıştır.

Özetle Pfander, Hıristiyanların elinde bulunan Dört İncil'den ikisinin Hz. İsa'nın havarileri (Matta ve Yuhanna), diğer ikisinin havarilerin arkadaşları tarafından, görgü tanıklarının bildirdiği şekilde baştan beri olaylar tahkik edilerek yazıldığını belirtmektedir. Pfander, buradan İncillerin Hz. İsa'ya sağlam bir senedle ulaştığı neticesini çıkarmaktadır (Pfander, 88).

Pfander, Yeni Ahid'in Dört İncil'den başka diğer kitaplarının da uzun inceleme ve araştırmalar sonucunda, Hz.Muhammed'den çok önceki dönemlerde, konsiller yoluyla vahiy kapsamına alındığını belirtmektedir. Milattan sonraki ilk dört yüzyıl içinde yapılan konsillerde Eski ve Yeni Ahid kitapları sayılmış ve kanonik kabul edilmiştir (Pfander, 91). Pfander'e göre kanonik oluşları benimsenen Yeni Ahid kitapları Filistin, Suriye, Kıbrıs, Anadolu, İtalya ve Kuzey Afrika'da yayılmıştı ve Kitab-ı Mukaddes, Arap Yarımadası, Mısır, Habeşistan ve Hz.Muhammed'in temas ettiği başka birçok ülkenin halkları arasında bugünkü şekliyle okunuyordu. Yine Pfander'e göre, Hz.Muhammed'den önce mevcut olduğu tespit edilen Kitab-ı Mukaddes'in, Hz.Muhammed'den sonra kaybolduğunu iddia etmek mümkün değildir (Pfander, 92).

Pfander'e göre, bugün Yahudi ve Hıristiyanların ellerinde bulunan Kitab-ı Mukaddes'in, Hz.Muhammed'den önceki Kitab-ı Mukaddes ile aynı olduğunu gösteren delillerden birisi de, ilk dönem Hıristiyanlarının, Yunan, Latin ve Kopt dillerinde yazmış oldukları ve içinde Kitab-ı Mukaddes'den alıntılarının bulunduğu eserlerdir. Bu eserlerde Kitab-ı Mukaddes'den o kadar çok alıntı yapılmıştır ki; eğer Kitab-ı Mukaddes'in Hz.Muhammed'den önce orijinal nüshaları kaybolmuş olsa bile, bu eserlerdeki nakillerle tekrar oluşturulabilir. Bu durum Kur'an için de geçerlidir, şayet Kur'an'ın aslı kaybolursa, Müslüman âlimlerin yazdıkları Arapça, Farsça, Türkçe ve Urduca eserlerde geçen nakillerle Kur'an tekrar oluşturulabilir.

Pfander, Kitab-ı Mukaddes'in Hz.Muhammed'in asrından önce orijinal şekliyle mevcut olduğuna -tür olarak biraz farklı olmakla birlikte- arkeolojik deliller de getirmektedir. Roma şehrinin altında inşa edilmiş dehlizlerde ve MS II. III. ve IV. Yüzyıllarda yapı-

lan Hıristiyanlara ait türbelerde yer alan resim ve nakışlar, o zaman yaşayan Hıristiyanların bugün elimizde bulunan İncil'in öğrettiği aynı doktrinlere sahip olduklarını göstermektedir (Pfander, 99).

Tevrat ve İncil'in Tahrife Uğraması:

Pfander, Müslümanların Kitab-ı Mukaddes'e yönelttikleri tahrif ithamını kesinlikle reddetmektedir. Pfander'in Kitab-ı Mukaddes'in tahrif edilmediğine dair getirdiği delilleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1) Pfander'e göre Kitab-ı Mukaddes'in tahrif edilmediğine başta Kur'an şahitlik yapmaktadır. Allah Teâla Kur'an'da, "*Rabbînin Kitabı'ndan sana okunanı oku; O'nun sözlerini değiştirecek yoktur*" (Kehf 18/27) buyurmaktadır. Bu âyette geçen "*kitap*" kelimesiyle Kur'an kastedilmekle birlikte, "*O'nun sözleri*" ifadesi Kitab-ı Mukaddes'i de içine almaktadır. O halde Kitab-ı Mukaddes'in sözlerini değiştirecek kimse yoktur. "*Allah'ın sözleri değiştirilemez*" (Yunus 10/64) ayeti de aynı anlamdadır. Bu ayet Kur'an'da birçok defa tekrarlanmıştır (Pfander, 101).

2) Pfander'e göre, Kitab-ı Mukaddes metinleri Hz. Muhammed'den çok önce yazılmıştır. Bugün elimizde bulunan Kitab-ı Mukaddes bu nüshaların aynısıdır. Bütün dünyaya yayıldıktan sonra, Yahudi ve Hıristiyanların birleşip kitaplarını bozduklarını iddia etmek mantıksızdır. Kitab-ı Mukaddes'in tahrife uğradığını iddia edenler, tahrifin ne zaman meydana geldiği konusunda farklı görüşler ileri sürmektedirler. Kimi "*Hz. Muhammed'den önce*", kimi ise "*Hz. Muhammed'den*" sonra tahrif edildiğini iddia etmektedir. Bu durum tahrif iddiasının asılsız olduğunu gösterir (Pfander, 106).

3) Pfander'e göre, bazı ilk dönem Hıristiyanlar, Yahudileri kutsal yazıları değiştirmekle suçlamışlardı. Bunun sebebi, Tekvin kitabında (5:10) geçen ataların yaşları konusunda İbranice metinle Septuaginta tercümesi arasında ihtilaflar bulunmasıydı. Ancak bu saçma iddiayı ortaya atanlar Hıristiyanların âlimleri değil, cahilleriydi. Ancak bugün batılı alimler arasında, Yahudilerin Tevrat'ı değiştirdiğini iddia eden bir kişi bile yoktur.

Kitab-ı Mukaddes'te tahrif yok, kıraat farklılıkları vardır. Nitelik bu tür kıraat farklılıkları Kur'an'da da mevcuttur. Ancak kıraat farklılıkları Kur'an'ın anlamını değiştirmedeği gibi, Kitab-ı Mukaddes'in temel doktrinlerine de zarar vermemektedir. Kitab-ı

Mukaddes'te bulunan kıraat farklılıklarının Kur'an'dan daha fazla olmasının sebepleri ise şunlardır:

- Kitab-ı Mukaddes hacim bakımından Kur'an'ın dört katıdır.
- Kur'an'dan çok daha eskidir.
- Üç ayrı dilde yazılmıştır (İbrance, Yunanca, Aramice).
- Kur'an ise yalnızca bir dilde yazılmıştır.
- Eski tercümelelerde yer alan kıraat farklılıklarının çoğu, çeviri hataları olup anlam kaymasına yol açmamaktadır.
- Bu tür farklılıklar Kitab-ı Mukaddes'te daha titiz ve dikkatli biçimde sayılmıştır.
- Neşrinden önce Kitab-ı Mukaddes'i kimse düzeltip incelememiştir. Fakat üçüncü halife Osman, Kur'an'ı eski nüshalarıyla karşılaştırmak suretiyle düzeltmiş, Hafsa nüshası dışındaki bütün nüshaları imha ettirmiştir.

4) Pfander'e göre, Hıristiyan müfessirler zaman zaman anlamadıkları bazı kelimelerin müstensih hatası olduğunu sanmış, bu türden kelimelere "yanlış yazılmış" anlamına gelen "musahhaf" adını vermişlerdir. Musahhaf kelimesi yanlış anlaşılmıştır. Şeyh Rahmetullah bu yanlış anlamadan hareketle, "Hıristiyan âlimleri, kitaplarının değiştirdiğini kendileri itiraf ediyorlar" demektedir. Aslında konu son derece basit olup sadece anlamı o dönem âlimlerince çıkarılamayan kelimelerden ibarettir (Pfander, 109).

Meselâ, Aramice "*Naftayi*" kelimesi (Daniel, 3/2-3) bir türlü anlaşılammış, kökeni dahi tespit edilememiştir. Bu nedenle bazı yorumcular bu kelimenin "musahhaf", yani yazım hatası olduğunu sanmışlardı. Fakat yakın zamanda bulunan Mısır kitabelerinde geçen Aramice metinlerde aynı kelimeye tekrar rastlandığında, bu kelimenin anlamı çözülmüştür. Kitab-ı Mukaddes'te rastlanan kıraat farklılıkları başlıca şöyledir:

- Müstensih'in (metni kopya eden kişi) cehâleti ya da ihmalden doğan hatalar.
- Kopya edilen asıl nüshalardaki eksikliğin yol açtığı hatalar.
- Müstensih'in anlayamadığı ve bu yüzden yanlış sandığı kelimeler (Pfander, 110).

5) Pfander, Hz. Muhammed'in geleceğine dair haberlerin çıkartılarak Tevrat ve İncil'in tahrif edildiği iddiasını reddeder. Pfander'e göre, Hıristiyan ve Yahudiler birleşip Tevrat ve İncil'de Hz. Muhammed'in geleceğine dair haberleri çıkarıp yok etmeye kalksalar, dünyanın dört bir tarafına dağılmış diğer Hıristiyan ve

Yahudiler böylesi şeytanî bir olaya sessiz kalmayacaklar, tepkilerini çok şiddetli bir şekilde ortaya koyacaklardı. Nitekim, Hz. Muhammed'den önce sapık mezhep taraftarları Kitab-ı Mukaddes'in metnini değiştirmeye ve kendi sapık inançlarıyla bağdaştırmaya çalışmışlar, ama her seferinde bozguna uğramışlardı. Meselâ daha ilk çağlarda Makron adında bir adam Luka İncili'nin ilk iki bölümünü ortadan kaldırmaya çalışmış, ama kimsenin desteğini alamamıştır.

Yine Pfander'e göre, Hz. Musa'nın vefatından sonra bir hükümdar veya hâkim bir sınıf bütün Tevrat nüshalarını toplayıp yaktırmış, sonra Yahudilerin hafızasında kalan bölümlerden yeni bir Tevrat vücuda getirip emirle ortalığa yaymış olsa, Kitab-ı Mukaddes nüshalarında bu kadar kıraat farklılıklarına rastlayamazdık.

Pfander'e göre, tarihte Kitab-ı Mukaddes'e karşı birtakım tahrif teşebbüsleri olmuş, ancak bu teşebbüsler sonuçsuz kalmıştır. Ayrıca Yahudi ve Hıristiyanların Kitab-ı Mukaddes'i tahrif etmeleri karşılığında elde edecekleri bir menfaatleri da yoktu. Tahrif fiiline karşı Kitab-ı Mukaddes açık tehditler içerdiği halde, Yahudi ve Hıristiyanların böyle ağır bir suç ve sorumluluğun altına girmesi düşünülemez.

6) Pfander'e göre, Yahudiler Tevrat'ı tahrif edecek olsalardı, Hz. Muhammed ile ilgili haberlerden ziyade, geçmişte işledikleri kendileri için yüz kızartıcı olan pis ve çirkin günahlarından bahseden ayetleri tahrif ederlerdi. Fakat Allah, Yahudilerden Tevrat şeriatını muhafaza etmelerini, ona bir şey eklememelerini ve ondan bir şey eksiltmemelerini istemiştir. Bundan dolayı Yahudiler, Tevrat'ı çok dikkatli korumuşlar, hiçbir kelime ve harfini kaybetmemişlerdir (Pfander, 113-7).

7) Pfander, İncil'in bazı ayetlerinin⁶⁰ eski nüshalarda bulunmadığı için, tahrife delil olduğu iddiasında bulunan Müslümanlara şöyle cevap veriyor:

"Bu ayetler her ne kadar en eski nüshaların metninde olmasalar da, adı geçen nüshaların kenarlarında (hâmiş ve hâşiyelerde) bulunmaktaydı. Müstensihler, hâşiyelerde yazılı bu ayetleri asıl metinden sanarak yazmıştır. Fakat sonuçta, bu ayetlerin varlığı ya da yokluğu Kitab-ı Mukad-

des'in ne inanç sistemine, ne de ihtiva ettiği hakikatlere tesir edebilecek niteliktedir." (Pfander, 118).

8) Pfander'e göre, Kur'an tahrif ithamını⁶¹ sadece Yahudilere yöneltmiştir. Ahd-i Cedid kitapları, bu suçlamalardan tamamen uzaktır. Bir başka ayette ise Yahudilerin, "Kitab'ı sayfalarla ayırıp istediklerini gösterip istediklerini sakladıkları" (En'am 6/91) ifade edilmiştir.

Bu her ne kadar tasdik edilmesini mümkün olmayan bir iş ise de, Kur'an "tahrif edilen" ayetlerden değil, "saklanan sayfalar"dan bahsetmektedir (Pfander, 105).

B. Rahmetullah el-Hindî'ye Göre Tahrif

1. Tevrat'ın Hz. Musa'ya aidiyeti

Rahmetullah el-Hindî'ye⁶² göre bir kitabın vahiy mahsulü olabilmesi için, o kitabın nisbet edilen peygamberle kesintisiz bağlantısının sağlanması gerekir. Bu zincirleme bağlantı tevâtür niteliğinde olmadıktan sonra, bir kitabın vahiy karakterine daima hanel gelir. Bu temel noktadan hareketle Rahmetullah, öncelikle Yahudilerin Ahd-i Atik'inin ilâhî vahye dayanmadığını 10 ana madde içinde izah etmiştir.

Rahmetullah'a göre Tevrat'ın mütevatir olarak gelmesi Yûşiya b. Âmun zamanından önce kesilmiştir. Yûşiya'nın padişah olmasından on sekiz sene sonra bulunan Tevrat inanılmaya değer ola-

⁶¹ Bakara 2/75; Nisâ 4/46; Mâide 5/15.

⁶² Asıl adı **Rahmetullah b. Halîl el-Hindî** el-Kayranâvî el-Osmânî'dir.1818'de Şaranpur yakınlarında Kayrana kasabasında doğdu. Rahmetullah Kayranavî, XI.Yüzyılda Sultan Gazneli Mahmud'un Hindistan seferleri sırasında Panipat'a yerleşen Şeyh Abdurrahman Gazrûnî'nin neslindedir. Dedesi Hakîm Muhammed Ahsan'a, tedavisini yaptığı Ekber Şah tarafından Kayrana *jâgîr*'liği verilmiştir. Bu tarihten sonra sülâlesi Panipat'tan göç ederek Kayrana'ya yerleşmiştir. Cihangir ve Cihan Şah'lar döneminde pek çok itibar görmüşlerdir. Rahmetullah ilk eğitimini Kayrana'da on iki yaşına kadar babasından almış daha sonra Mevlana Muhammed Hayat'ın medresesinde eğitim görmek üzere önce Delhi'ye, sonra Leknev'e gitmiştir. Medrese eğitimini tamamlayan Rahmetullah, Kayrana'ya dönerek burada bir medrese kurmuş ve kendisini talebe yetiştirmeye vermiştir. 1840'lı yıllarda Agra'ya yaptığı bir ziyaret esnasında, sonradan çok yakın arkadaşı olan Dr. Vezirhan ile tanışır. Vezirhan, Agra'da Thomason Hastanesi Tıp Koleji'nde öğretim görevlisi olarak çalışan bir doktordur. İngiltere'de tıp tahsili yaptığı yıllarda, Alman ilahiyatçıların Kitab-ı Mukaddes'in tenkidi ile alakalı eserlere ilgi duymuş ve daha sonra bunları Hindistan'a getirmiştir.bkz. Old Quarrels, s. 259; A. A. Powell, *agm.* s. 46; H. Goddard, *age.* s. 48.

maz. Yine Tevrat'ın Buhtunnasr hâdisesinden önce ortadan kaldırıldığı bilinmektedir. Böyle olmasa bile, Buhtunnasr hâdisesinde Yahudilerden yetmiş binden fazla insan öldürülmüş, kitapları yakılmış ve evleri tamamen harap edilmiştir. Yahudilerin iddialarına göre, bu kitaplardan bazıları Azrâ peygamber tarafından tekrar yazılmışsa da, Enitikos olayında onlarda kaybolup gitmişlerdir. Enitikos, Kudüs'ü zaptettikten sonra bütün Ahd-i Atik kitaplarını toplattırılmış ve yaktırılmıştır.⁶³

Rahmetullah'a göre, Tevrat'ın üslubundan hareket edildiğinde, onun şu anki şeklinin ilahi bir nazm ve dizilişe sahip olmadığı, başka biri tarafından yazıldığı anlaşılır. Tevrat'ı yazan meçhul kişi kendi kanaatine göre Allah sözü olduklarına inandığı cümlelerin başına "Allah dedi", Hz. Musa tarafından söylendiğini kabul ettiği sözlerin başına da "Musa dedi" diye yazmış ve her zaman H. Musa'yı gâib sığasıyla (üçüncü şahıs) olarak zikretmiştir. Eğer Tevrat'ı Hz. Musa yazmış olsaydı, en azından birkaç cümlede kendinden bahsederken mütekellim sığası (birinci şahıs) kullanarak yazardı. Bu durum Tevrat'ı Hz. Musa'nın yazmadığını göstermektedir (Rahm. I, 62).

2. İncillerin Sıhhati

Rahmetullah'a göre, İnciller'in ve diğer Ahd-i Cedid kitaplarının yazıldıkları zaman ve yazarlar hakkında Hıristiyanların ellerinde hiçbir senet, delil, güvenilir belge veya kaynak yoktur. Hıristiyanlardan bu konuda bir şahit istenildiğinde, kitaplarının doğruluğunu Hz. İsa'nın şahit olduğunu söylemektedirler.

Rahmetullah, Dört İncil'den her birinin sağlam bir dayanaktan yoksun olduğunu göstermeye çalışmıştır. Matta İncili İbrance yazılmıştı, ancak sonradan ortalıktan kaybolmuştur. Bugün Hıristiyanların ellerinde bulunan Matta İncili'nin Yunanca tercümesidir. İbrance yazılan Matta İncili daha sonraları ortaya çıkmış ise de bunun da Yunanca'dan tercüme edildiği anlaşılmıştır. Matta İncili'nin Yunanca tercümesinin kim tarafından yapıldığı, ne zaman yapıldığı, aslına uygun olarak yapılıp yapılmadığı kesin olarak bilinmemektedir. Kesin bir dayanağı olmayan bu İncil'e Hıristiyan bilginleri de inanmamaktadırlar (Rahm. I, 74).

⁶³ Rahmetullah el-Hindî, *İzhâru'l-Hakk*, Beyrut 1988, I, 60; Bundan sonra Rahmetullah'ın kitabına yapılacak atıflar metin içerisinde (Rahm. sayfa numarası) şeklinde gösterilecektir.

Markos İncili hakkında bazı Hıristiyan âlimlerinin uydurma ayetler içerdiği konusundaki şüphelerini ortaya koyan Rahmetullah, Yuhanna İncili'nin Yuhanna'ya ait olmadığı hususunda daha çok durmuştur. Rahmetullah'a göre, Yuhanna İncili, Yuhanna zamanındaki dil ve üslup ile değil, bugünkü dil ve üslupla yazılmıştır. Ayrıca, Yuhanna İncili'nde geçen şu ayet, bu İncil'in Yuhanna'ya ait olmadığını göstermektedir: "Bu şeylere şahadet eden ve bu şeyleri yazan şakirt budur; ve biliriz ki, onun şahadeti doğrudur." (Yuh. 21/24). Görüldüğü gibi, bu İncil'i yazan zat Yuhanna'yı üçüncü şahıs olarak zikrederken, kendisinden birinci şahıs olarak söz etmiştir. Bu durum Yuhanna İncili'nin Yuhanna tarafından değil bir başkası tarafından yazıldığını göstermektedir.

Rahmetullah'a göre, Hıristiyanlığın yayıldığı ilk dönemlerde din kitapları az bulunuyordu. Aynı zamanda değiştirilmeleri için de fırsat ve imkânlar çoktu. Hıristiyanlığın kökünden kesilip atılması için mümkün olan her şeyin yapıldığı bir takım olaylara tarih şahit olmuştur.

Rahmetullah, İnciller üzerindeki tahlillerinde Batılı İncil bilginlerinin de görüşlerini de naklederek; İnciller hakkındaki araştırmasını daha sağlam bir desteğe kavuşturmuştur.⁶⁴

Rahmetullah'ın Tevrat ve İncillerin sahih olmadığına dair getirdiği bir diğer delil ise, çeşitli Yahudi mezheplerinin ve Hıristiyan kiliselerinin kabul ettikleri Ahd-i Atik ve Ahd-i Cedid metinlerinin birbirinden farklı olması ve birinin kabul ettiği kitabın diğerleri tarafından inkar edilmesidir. Meselâ, Sâmirîlerin kabul ettikleri Tevrat, Yahudilerin kabul ettiği Tevrat'tan farklıdır (Rahm. I, 56).

3. Kitab-ı Mukaddes'te Tahrif

Tevrat ve İnciller hakkında bilgi verdikten sonra Rahmetullah, Tevrat ve İncillerin tahrifi konusunda, Hıristiyan Kitab-ı Mukaddes'inin içinde bulunan karışıklıklara yönelmiş ve mevcut tezatları sıralamıştır. Hindli polemikçi tarafından belirtilen tezatların birçoğu daha önce İslam polemikçileri tarafından belirtilen ihtilâfların aynıdır. Fakat Rahmetullah, kendinden önceki polemiklerde görülmeyen ihtilâf konularını da göstermekle dikkati çekmiştir.⁶⁵

⁶⁴ Rahmetullah'ın *İzhâru'l-Hakk*'da Tevrat ve İnciller hakkındaki görüşlerine yer verdiği Batılı bilginlerden bazıları şunlardır: Henri Wascot, Cîrum, Katolik Ward, Esebious, Katolik Herald, Horn.

⁶⁵ Aydın, *age*. s.166 vd.

Rahmetullah, Kitab-ı Mukaddes'te yapılan tahrifi iki kısımda incelemektedir: Birincisi; *Tahrif-i manevî*, yani Kitab-ı Mukaddes ayetlerinin anlamlarında yapılan değişiklikler. İkincisi; *Tahrif-i lafzî*, kutsal kitapların metinlerinde, kelime, fıkra ve cümlelerinde yapılan değişiklikler.

Rahmetullah'a göre, tahrif-i manevî konusunda Hz. İsa dininin bilginleri ile, Müslümanlar arasında hiçbir ihtilaf yoktur. Birçok Hıristiyan bilgini, Yahudilerin Tevrat'ta değişiklikler yaptıklarını kabul etmişler ve "*Ahd-i Atik kitapları Yahudiler tarafından değiştirilmiştir*" demişlerdir. Protestan bilginleri de Ahd-i Atik ve Ahd-i Cedit kitaplarının, papaya bağlı Katolikler tarafından değiştirildiğini itiraf etmişlerdir. Katolikler ise bu değişikliklerin Protestanlar tarafından yapıldığını söylemekte ve iki taraf birbirini ağır bir şekilde eleştirmektedir (Rahm. I, 195).

Tahrif-i manevî konusunda Rahmetullah'ın Ahd-i Atik metinlerinde tespit ettiği ihtilâflardan bazıları şunlardır:

1) II. Krallar'ın sekizinci bölümünün yirmi altıncı ayetinde: "Ahriya'ya padişahlık geldiği zaman yirmi altı yaşındaydı" denilirken, II. Tarihler'in yirmi ikinci bölümünün ikinci ayetinde: "Ahriya, padişahlık tahtına oturduğu zaman kırk iki yaşındaydı" denilmektedir. Bu iki ayet arasında aykırılık açıkça göze batmaktadır. Bunlardan birisi mutlaka yanlıştır. İkincisinin yanlış olduğunu kendi tefsircileri de itiraf etmişlerdir. Ahriya'nın babası Yehoram öldüğünde kırk yaşındaydı. Oğlu Ahriya, babası vefat eder etmez tahta çıktığından yazılan doğru kabul edilirse, oğlunun babasından iki yaş büyük olması icabeder. "İsa (a.s.) dini mensuplarınınca teslis nasıl bir sır sayılıyorsa kırk yaşında bir zatın kırk iki yaşında bir oğlu olması da galiba onun gibi bir sır olsa gerek (Rahm. I, 86).

2) Tekvin'in altıncı bölümünün on dokuz ve yirincisi; yedinci bölümünün sekizinci ve dokuzuncu ayetlerinde: "Allah her çeşit hayvandan ve kuşlardan (biri erkek ve biri dişi olmak üzere) ikişer tane almasını Nuh'a emretmiştir" diye yazılıdır. Yedinci bölümün ikinci ve üçüncü ayetlerinde ise, Allah'ın Nuh Peygamber'e "Temiz hayvanlarla her çeşit kuşlardan yedişer çift almayı emir buyurmuştur" diye yazılıdır. Şüphesiz bunlardan biri yanlıştır (Rahm. I, 87).

3) Huruç'un dokuzuncu bölümünde: "Allah söylediği sözleri

ertesi günü yaydı. Mısırlıların bütün hayvanları öldü. İsrâil oğullarının ise bir tek hayvanı bile ölmedi” diye yazılıdır. Böylelikle Firavun ve adamlarının bütün hayvanlarının öldüğü açıkça bildirilirken arkasından “Firavun kavminden olup da Allah’ın sözlerinden korkanlar, hayvanlarıyla birlikte evlerine sığındılar. Allah’ın sözleriyle kalplerine korku gelmeyenler ise hayvanlarını sahrada bıraktılar” denilmektedir. Aralarındaki aykırılık açıkça görülmektedir (Rahm. I, 88).

4) II. Samuel’in yirmi dördüncü bölümünün birinci ayetinde: “Allah, İsrâil oğullarının sayılarının bilinmesi için Davud Peygambere onları sayma görevini ilham buyurdu” yazılı iken, I. Tarihler’in yirmi birinci bölümünün birinci ayetinde: “İsrâil oğullarının sayılarını Davud’un kalbine şeytan ilham etmiştir” denilmiştir (Rahm. I, 93).

5) Tekvin’in sekizinci bölümünün dördüncü ayeti: “Yedinci ayın yirmi yedinci günü Nuh’un gemisi Erminyâ dağları üzerine oturdu” derken, beşinci ayet ise: “Sular onuncu aya kadar gittikçe azaldı. Onuncu ayın başlarında da dağların tepeleri görünmeye başladı..” demektedir. Eğer dağların tepeleri onuncu ayda görünmeye başlamışsa gemi yedinci ayda Erminya dağlarının üstüne nasıl oturmuştur (Rahm. I, 88).

Rahmetullah’ın İncillerde tespit ettiği ihtilaf ve tezatlardan bazıları şunlardır:

1) Matta’ya göre, İsa doğduktan sonra annesiyle birlikte Yahudiye Beytlehemin’de oturmuşlar, orada iki yıl kaldıktan sonra Mısır’a göç etmişler, Hirodes’in ölümü üzerine tekrar İsrâil diyarına dönerek Nâsırâ’ya yerleşmişlerdir (Mat. 2/1-23). Luka’ya göre ise, İsa’nın doğumundan sonra annesi, babası Yerusâlim’e gitmişlerdir. Orada Balık (fish) Bayramı’nda kurbanlarını kestikten sonra, Nâsırâ’ya dönmüşler ve orada oturmuşlardır (Luk. 2/41-51).

2) Matta İncili’nin ifadesine göre, Yerusâlim halkı İsa’nın doğacağını bilmemektedir (Mat. 2/1-4). Hâlbuki Luka İncili’ne göre, Yerusâlim’deki Şimeon adındaki bir şahıs İsa’nın doğacağından haberdar edilmişti (Luk. 2/25-28).

3) Rahmetullah’a göre, Matta ile Markos arasında da aynı haberin naklinde tenakuz vardır. Matta, “İsa, halkın karşı yakaya geçmesini emrettikten sonra deniz dalgalanmış ve halk heyecanlanmıştı” diye yazarken (Mat. 8/18-26) Markos’a göre, deniz dalga-

landıktan sonra İsa, kalabalığa, karşıya geçmeyi emretmiştir .⁶⁶ Rahmetullah'a göre, aynı konuda yer alan bu ihtilaflar, Allah'ın sözü olduğu ileri sürülen kitaplarda olmaması gerekir (Rahm. I, 98).

4) Rahmetullah, Matta'nın, dağdan inen İsa'nın önce cüzzamlıyı, sonra yüzbaşının hizmetçisini, daha sonra da Petrus'un kayınvâlidesini şifaya kavuşturduğunu belirttiğini (Mat. 8/1-15) Luka'nın ise, Kefarnahum'da İsa'nın önce Petrus'un kayınvâlidesini iyileştirdiğini (Luk. 4/39) sonra cüzzamlıyı şifaya kavuşturduğunu (Luk. 5/13) daha sonra da, yüzbaşının kölesini tedavi ettiğini belirttiğini ifade ederek bunlardan birinin mutlaka yanlış olduğunda ısrar eder (Rahm. I, 99).

5) Hz. İsa, Havârilere tebliğ için bir yere giderlerken Matta'ya göre, yanlarına âsâ bile almaya müsaade etmezken (Mat. 10/9) Markos'un ifadesine göre İsa, Havârilere yanlarında âsâ taşımalarını tavsiye etmiştir (Mat. 6/8).

6) Yahya'nın Hz. İsa'yı bilmesi konusundaki İncil rivayetlerinin de birbirini tutmadığını belirten Rahmetullah, bu konuda Matta'nın, Yahya'nın İsa'yı bildiği için "Ben senden vaftiz olunmaya muhtacım" dediğini belirtirken (Mat. 3/14) Yuhanna'nın, İsa'yı bilmediğini ancak Ruhû'l-Kudüs'ün üzerlerine inmesinden sonra Yahya'nın İsa'yı bildiğine işaret eder (Yuh. 1/32). Hâlbuki yine Matta'nın başka bir ifadesine göre "Yahya İsa'yı öğrenmek için iki talebesini gönderir." (Mat. 11/3)⁶⁷

7) Hıristiyan Kitab-ı Mukaddesi'nin tahrifi ile ilgili Rahmetullah'ın gösterdiği bir başka İnciller arası ihtilaf da, Matta, Hz. İsa'ya ihanet eden Yahuda'nın yaptığından pişman olduğunu ve kendini astığını belirtir (Mat. 27/5). Luka ise, Yahuda'nın baş aşağı düşüp ortadan çatladığını söyler (Res. İsl. 1/18).

8) Rahmetullah, Hz. İsa'ya güzel koku takdim eden kadın hakkındaki, Matta'nın, Markos'un, Yuhanna'nın nakillerini de karşılaştırmış ve aynı konudaki farklı ifadeleri altı madde halinde göstermiştir:

a) Matta İncili, Hz. İsa'nın başına "güzel koku" döken kadının bu işi ne zaman yaptığını belirtmezken, Markos bu olayın vakti

⁶⁶ Rahmetullah'ın tetkik ettiği İncil'deki Markos'un bu ifadesi Türkçe İncillere uymamaktadır. Mevcut İncillerin bu konudaki ifadesi Matta'nunki ile aynıdır. Böylece tezat sonradan izâle edilmiş benziyor. Bk. Markos, 4/35-37.

⁶⁷ Bu konu için bk. Rahmetullah el-Hindî, *İzhâru'l-Hakk*, I, 103 vd.

olarak “Fışh ve Hamursuz” dan iki gün önce olduğunu belirtir (Mar. 14/1-3). Yuhanna ise aynı olayın Hamursuz’dan altı gün önce tahakkuk ettiğini ifade eder (Yuh. 12/1-3).

b) Matta İncili ile Markos bu olayın Simun’un evinde cereyan ettiğini belirtirlerken (Mat. 26/6; Mark. 14/3) Yuhanna aynı hâdisenin Meryem’in evinde olduğuna işaret eder (Yuh. 12/3).

c) Matta ile Markos, kadının güzel koku şişesini, İsa’nın başına döktüğünü belirtirlerken (Mat. 26/7; Mark. 14/3) Yuhanna ise Meryem’in, kokuları İsa’nın ayaklarına döktüğünü söyler (Yuh. 12/3).

d) Kadının bu davranışına karşı gelmek isteyenler, Matta’ya göre İsa’nın talebeleridir (Mat. 26/8). Markos!a göre ise cemaattan sadece birkaçıdır (Mark. 14/4). Yuhanna’ya göre ise bu itirazı yapan Yahuda İskariyod’dur (Yuh. 12/4-5).

e) Takdim edilen güzel kokunun değeri hakkında, Matta “Çok kıymetli yağ” (Mat. 26/7) ifadesini kullanırken, Markos bu yağın değerinin “Üç yüz dinardan fazla” olduğunu belirtir (Mar. 14/5). Yağın değeri hakkında Yuhanna ise “Üç yüz dinar” der (Yuh. 12/5).

f) Yağ konusundaki tartışmalar hakkında, Hz. İsa’nın tepkisinin ifadesi de İncillerde farklı şekillerde belirtilmiştir: Matta ile Markos’a göre İsa, itiraz edenlere; kadını bırakmalarını emrederken (Mat. 26/9; Mark. 14/6) Yuhanna’ya göre “kadının hareketini benimseyen İsa” kadını bırakmalarını ve kendinin gömüleceği gün için o yağı saklamasını (Yuh. 12/7) tavsiye etmiştir (Rahm. I, 114).

9) Rahmetullah’a göre, Matta İncilinde yer alan “Ne mutlu sulh yapıcılara onlar Allah’ın oğlu olarak çağırılacaktır” (Mat. 5/9) ayeti ile yine aynı İncilde yer alan “Yeryüzüne selamet getirdim sanmayın; ben selamet değil kılıç getirmeye geldim” (Mat. 10/34) ayeti arasında çok açık bir tezat vardır. Rahmetullah’a göre bu ihtilafın bir başka sakıncası da, sulh yerine kılıç ve harp getiren İsa’nın, birinci ayette ifade edilen, “Ne mutlu” ve “Allah’ın oğlu” sıfatlarına layık olamayacağıdır (Rahm. I, 110).

Rahmetullah *tahrif-i lafzî*’yi üç kısımda incelemektedir. Birinci kısımda, söz ve yazılarda yapılan değişiklikler; ikinci kısımda, eklemeler yapılmak suretiyle meydana getirilen değişiklikler; Üçüncü kısımda ise, eksiltmeler suretiyle yapılan değişiklikler incelenmiştir.

Rahmetullah, Kitab-ı Mukaddes’in “söz ve yazılarında yapı-

lan değişiklikleri" ele almadan önce, Tevrat'ın (Ahd-i Atik'in) Hıristiyanlarca tanınan ve kutsal sayılan nüshaları hakkında bilgi verir. Buna göre Tevrat'ın Hıristiyanlarca kabul edilen üç nüshası vardır:

İbranice nüsha: Yahudiler ve Protestanlar tarafından en değerli sayılan nüshadır.

Yunanca nüsha: Bu kitap, Hz. İsa'nın doğumundan on beşinci yüzyıla kadar, 1500 yıl süre ile Hıristiyanlar tarafından baş tacı edilmiştir.

Sâmiriye nüsha: Bu kitap Sâmirîler tarafından kabul edilmiştir. İbranice nüsha ile aynı olan bu kitap, Ahd-i Atik'ten, "Hz. Musa'nın beş kitabı, Yuşa ve Hâkimler" olmak üzere yalnız yedi kitabı içine alır. Sâmirîler Ahd-i Atik'in diğer kitaplarını saymazlar. Onları sonradan eklenmiş sayarlar (Rahm. I, 197).

Rahmetullah, bu üç nüshada verilen bilgilerin farklı farklı oluşuna dikkat çekerek, bu durumun tahrife delil olduğunu öne sürer. Meselâ, Hz. Âdem'in yaratılışından Nuh tufanına kadar geçen süre, İbranice yazılı Tevrat'a göre 1650 yıl; Yunanca Tevrat'a göre 2662 yıl; Sâmirîlerin Tevrat'ına göre ise 1307 yıldır (Rahm. I, 198). Nuh tufanından Hz. İbrahim'e kadar olan süre de her üç Tevrat'ta farklı verilmiştir (Rahm. I, 199). Yine İbranice Tevrat'ta, Hz. Musa İsrâil oğullarına "Erden'i geçtikten sonra, bugün size emrettiğim bu taşları Ebal dağının üzerine güzelce oturtun" dediği yazılı iken, Sâmiriye nüshasında ise, "Benim size vasiyet ettiğim taşı Cerzim dağının üzerine koyun" yazmaktadır. *Ebal* ve *Cerzim* birbirine karşılıklı iki dağdır. Yahudiler Sâmirîlerin, Sâmirîler de Yahudilerin Tevrat'ı değiştirdiğini söylemektedirler. Cerzim dağı, üzerinde temiz su kaynaklarının bulunduğu bağlık bahçelik ve yeşil bir dağ olduğu halde, Ebal dağı ise, kupkuru ve çıplak bir dağdır. Yorumcuların çoğu, Sâmirîlerin nüshasının "mabedin inşasında konulacak taş"tan bahsedildiği bu ayette anlam bakımından daha doğru olduğunu belirtmişlerdir (Rahm. I, 201).

Kitab-ı Mukaddes'te "eklemeler" yapmak suretiyle meydana getirilen değişikliklere Rahmetullah'ın verdiği örneklerden biri şudur:

"Gökten bir nur ansızın çevresinde parladı. Ve yere düşüp bir sesin kendisine "Saul, Saul, niçin bana ezâ ediyorsun dediğini işitti. O da "Ya Rabb, sen kimsin?" dedi. Ve O dedi: "Ben ezâ ettiğin

İsa'yım; fakat kalk ve şehre gir ve ne etmen gerekir sana söylenecek." (Res. İsl. 9/3-6). Rahmetullah'a göre bu ayetlerin uydurma olduğu açıktır, çünkü Saul nurla sarıldığına yere düşüp de kendisine seslenildiğini duyunca, hemen "Ya Rabb" cevabını veriyor. 'Rabb', şakirtlerinin Hz. İsa için kullandıkları kelimedir. Hz. İsa'ya inmayan biri kendisine seslenenin o olduğunu nasıl bilip, hemen "Ya Rabb" der veya kendisine hitap edenin kim olduğunu bilmediği kişiye "Ya Rabb" diye karşılık verir? (Rahm. I, 236).

Kitab-ı Mukaddes'te "eksiltme" yapmak suretiyle meydana getirilen değişikliklere Rahmetullah'ın verdiği örneklerden bazıları ise şunlardır:

Tevrat'ın Tekvin bölümünde: "Kabil kardeşi Habil'e dedi ki: Gel tarlaya çıkalım, onlar da tarlaya çıktıklarında, Kabil kardeşi Habil'in üzerine saldırıp onu öldürdü" (Tekvin, 4/8) diye yazılıdır. Birçok kitaplarda "Gel tarlaya çıkalım" cümlesi yazılı olduğu halde, gerekli olduğu görülen bu cümle, daha sonraki baskılarda kaldırılmıştır.⁶⁸

Yine Tevrat'ın Tekvin bölümünde: "Yeryüzünde kırk gün Tufân oldu" (Tekvin, 7/12) anlamında bir ayet yer almaktadır. Bu ayet, İbranice yazılı Kitab-ı Mukaddes'te bu şekilde yer alırken, Yunan ve Latin dilleri ile yazılı Kitab-ı Mukaddes nüshalarında, "Yeryüzünde kırk gün kırk gece Tufân oldu" şeklinde yazılmıştır. Tefsirci Horn, "bu ayete 'gece' sözünün eklenmesi doğrudur" diyerek, eklemenin yerinde olduğunu belirterek kabullenmiş bulunmaktadır (Rahm. I, 245).

Rahmetullah, Luka İncilinin 21. bölümünün, 33. ve 34. ayeti arasında geçmesi gereken "O gün ve o saatin ne zaman geleceğini babamdan başka kimse bilemez. Gökteki melekler bile bilemezler" anlamında bir ayetin yer aldığını, ancak bu ayetin daha sonra Luka İncilinden çıkarıldığını kaydetmektedir. Rahmetullah bu iddiasını, Tefsirci Horn gibi bazı Kitab-ı Mukaddes araştırmacılarının sözleriyle desteklemektedir (Rahm. I, 249).

Rahmetullah'a göre İsa (a.s.) dininin mukaddes kitaplarının hakikî durumu böyledir. Yüzyıllardan beri kitapları tashih edilmek bahanesiyle değiştirilmekte ve birçok yanlış ve yalanlarla dolu bulunmaktadır. Hıristiyan din adamları, uzun bir süredir yanlışla-

⁶⁸ Rahmetullah'ın sözünü ettiği "Gel tarlaya çıkalım" cümlesi, 1993 tarihli Türkçe Kitab-ı Mukaddes'te de yer almamaktadır.

rı, müstensihlere ve tercüme edenlere yüklemekten başka bir çıkar yol bulamamışlardır (Rahm. I, 92).

Bu itibarla böylesine tutarsızlıklar ve çelişkilerle dolu bir kitabın kısmen veya bütünüyle doğru olduğu kabul edilemez. Böyle bir eserin ilham neticesi olduğunu söylemek doğru bir görüş olmaz. Kendilerine nispet edilen şahısların bile bu eserlerin gerçek yazarı olup olmadıkları sağlam delilleriyle ortaya konulmuş değildir (Rahm. I, 82). Ancak 325 yıllarında toplanan İznik konsilinde bunların kutsal metinler olduğu kabul edilmiştir. MS 314 yılına kadar bu kitapların değiştirildiği ve ilhamla yazılmadığı için güvenilmez olduğu kabul edilmişti (Rahm. I, 215-8). İznik konsilinden önce bu eserlerin adı sadece Arinius (MS 200) ve Cilimanus (MS 216) tarafından söz konusu edilmiştir (Rahm. I, 182-4).

MS 325'de toplanan İznik konsili Kitab-ı Mukaddes'in şu bölümlerini kabul etmemiştir: Pavlus'un İbranilere mektubu, Petrus'un ikinci mektubu, Yuhanna'nın ikinci mektubu, Yuhanna'nın üçüncü mektubu, Yakub'un mektubu, Yahuda'nın mektubu, Yuhanna'nın vahyi.

Bu bölümlerin Kitab-ı Mukaddes'e alınması ancak MS 364'de karara bağlanmıştır. 364 senesinden önce bu yedi mektubun doğruluğu benimsenmemektedir. 325 senesinden önce de bu mektuplar bilinmemekte veya kutsal olarak kabul edilmemektedir. Bu mektupların sonuncusu I. Yüzyılda yazılmış olduğuna göre, derlenen mektuplarla, onların sıhhatinin kabul edildiği konsil arasında 225 seneden fazla bir zaman bulunmaktadır. Bu 225 sene boyunca bu mektupların ne varlığından ne de mahiyetinden bir şey bilinmemektedir. Bu süre içinde mektupların öz ve muhtevasının ne kadar değişebileceği açıktır (Rahm. I, 56-8). Normal bir ortamda bile böyle bir eserin bekasını koruyabilmesi çok zor iken, baskı ve sendirme rejimi altında bekasını sürdürmesi mümkün değildir. Nitekim MS 303'de Romalı diktatörlerden birisi kiliselerin yıkılması, kutsal kitapların yakılması ve Hıristiyanların topluca ibadet etmelerinin engellenmesi hususunda bir emir çıkarmıştır. Emir bütün valilerce tatbik olunmuş, kiliseler yıkılmış, kitaplar yırtılmış ve Hıristiyanlara ait tüm tapınaklar yerle bir edilmiştir. Hıristiyanlıkla ilgili bir kitap gizlediği tahmin edilenler onu açığa çıkarıncaya kadar ağır işkencelere tabi tutulmuş ve neticede saklanan kitaplar alınıp yakılmıştır. Hıristiyan bilginlerine ağır işkenceler yapılmış,

tutulan din adamları öldürülmüştür. Romalı valiler Hıristiyanlığı kökten yok edebilmek için Hıristiyan din adamlarını ortadan kaldırmışlar, böylece halkın dinini öğrenmesi önlenmiştir (Rahm. I, 293).

IV. yüzyıla kadar devam eden bu baskı ve sindirme rejiminin Hıristiyanlık üzerindeki etkileri pek büyük olmuştur. Bu yüzden kutsal kitapların kim tarafından yazıldığını kestirmek mümkün olamamaktadır. Bu hususta Hıristiyanlar da kuvvetli deliller öne süremezler. Çünkü bu eserlerle kendilerine nispet edilen şahıslar arasındaki bağlantı zinciri kopuktur. Okunan bir kitabın kime ait olduğunun bilinmesi, ancak kitapla müellif arasındaki bağlantının bilinmesi ile mümkündür. Yahut da müellifin naklettiklerini duyan ve onları aktaran şahıslar bulunmalıdır ki, onun müellifin ağzından çıktığı kabul edilebilsin. Eserin yayıldığı dönemle, yazıldığı dönem arasında 200 küsur senelik bir kopukluk bulunursa, aklen bu eserin doğruluğu ve söylenene ait olup olmadığı tartışma konusu olabilir. Görülüyor ki, bu mektuplar MS I. Yüzyılın ortalarında veya sonlarında kaleme alınmışken sıhhati üzerindeki kararlar ancak MS IV. yüzyılda kabul edilebilmiştir. Ayrıca kitaplar incelendiğinde aralarındaki açık çelişkilerden dolayı ilham eseri olmadıkları anlaşılır (Rahm. I, 80-3).

Pfander'in, "Bizim şimdi elimizde bulunan kutsal metinlerle, Hz. Muhammed zamanından önceki kutsal kitaplar arasında hiçbir fark yoktur. Bu durum Kitab-ı Mukaddes'in ne Hz. Muhammed'den önce ne de sonra tahrif edilmediğini gösterir" iddiasına Rahmetullah şöyle cevap vermektedir:

"Hz. Peygamber'in (s.a.v.) asr-ı saadetlerinden önce yazılmış olan din kitaplarının, şimdi ellerinde bulunan din kitaplarına uygun olduğu" iddiasının yanlışlığı ve bunun ancak bizim tahrif iddiamızın ispatına yaradığı arz edilecek sebeplerle açıkça anlaşılır. Bu ileri sürdükleri iddiada iki nokta göze çarpmaktadır. Birincisi, Hıristiyanların kutsal kitaplarının Hz. Muhammed (s.a.v.) zamanından önce yazılmış olması; ikincisi ise Hz. Muhammed (s.a.v.) zamanından önce yazılan kutsal kitapların, bugün ellerinde bulunan kutsal kitaplarına uygun bulunmasıdır.

Wanderhut adında bir bilgin bu kitapları incelemiş; sadece Tevrat'ta iki bin kadar olmak üzere, Kitab-ı Mukaddes'in tamamında on dört binden fazla, bugün ellerinde bulunan Kitab-ı Mukaddes'e uymayan aykırılıklar bulunduğunu yazmıştır. O halde uygun olduğu iddiası baştan aşağı ya-

landır.

Hiz. Muhammed'den önceki kitapların üç nüshasından biri, "İskenderiye nüshası"dır. Düzeltilmiş bir nüshası Londra'da bulunan bu kitabın üzerinde, birinci derecede tutulduğunu gösteren 'birinci' işareti bulunmaktadır. İkinci kitap, Vatikan nüshasıdır. Roma'da bulunan bu kitabın üzerinde, ikinci işareti bulunmaktadır. Üçüncü dereceden olan kitap ise, Ephraemi nüshasıdır. Bu nüshanın üzerinde üçüncü işareti bulunmaktadır.

Tefsirci Horn, Hıristiyanların birinci derecede tuttıkları İskenderiye nüshası hakkında şunları yazmaktadır: "Bu kitap, dört cilt halinde düzenlenmiş ve basılmış bulunmaktadır. Birinci, ikinci ve üçüncü ciltlerinde Ahd-i Atık'in doğru ve yalan sayılan bütün nüshaları yazılıdır. Dördüncü ciltte, Ahd-i Cedid'in bazı hükümleriyle, Hiz. Süleyman'a ait olduğu söylenen 'Zebûr' yazılıdır. Bu Zebûr'larda; gece ve gündüz her saat başı kılınan namazlarda okunacak dualarla, iman ve itikada dair ayetler yer almaktadır. Ayrıca Hiz. Meryem'i medh eden dört Zebur'u içine almaktadır. Bunların çoğu yalan ve yanlış olmakla birlikte, birçok yerleri de İncil'den alınmıştır" demektedir. Bu kitap hakkında birçok âlimler aleyhte yazılar yazmışlar ve kitabın eskiliği üzerinde şüphelerini belirtmişlerdir. Bu kitabın içindeki birbirini tutmayan çeşitli yazılardan dolayı uydurma olduğu kabul ve itiraf edilmiştir.

İkinci kitap olan Vatikan nüshası üzerine de birçok yazılar yazılmıştır. İskenderiye nüshası ile aralarında büyük bir fark olmadığı açıklandığına göre, Vatikan nüshasının da uydurma ve güvenilmez olduğu anlaşılmaktadır.

Üçüncü kitap olan Ephraemi nüshası için Tefsirci Horn, bu kitabın İbranice nüshasının yedinci ayetinin karşısında "542 yılından önce yazılmıştır" anlamında bir ifade gördüğü için eksikliğine hükmetmiştir.

Sonuç olarak denilebilir ki, İslâmî kitaplarda görülen, "falan tarihte yazılmıştır" veya "falan tarihte bitmiştir" gibi bir kayda rastlamak, Hıristiyanların kutsal kitaplarında mümkün olmadığı için, "Kitab-ı Mukaddes, ne Hiz. Muhammed zamanından önce ve ne de sonra tahrif edilmemiştir" şeklinde mütalaalarda bulunmak zan ve tahminin ötesine geçmemektedir. Aslında Hıristiyanlığın yayıldığı ilk dönemlerde kalem ve kâğıt ta olmadığı için, Kitab-ı Mukaddes ne ile yazılmış ve yüzyıllarca dokunulmadan nasıl muhafaza edilmiştir? Kitab-ı Mukaddes'in yazılış tarihi hiçbir kitapta

bulunmamaktadır. O tarihlerde yazı şekli bile kesin olarak bilinmiyordu. Nasıl yazılmış? Kim tarafından yazılmış? 1400 yıl önce yazıldığı ileri sürülen bu kitaplar dokunulmadan nasıl muhafaza edilmiştir?

Bu kitapların Hz. Muhammed (s.a.v.) döneminden önce yazıldığı kabul edilse bile, bu hiçbir şeyi değiştirmez. Elleri bulunan kitaplarla Hz. Peygamber'den önce yazılan kitaplar arasında on dört bin ihtilaf görüldükten sonra "eski kitaplarla ellerinde bulunan kitapların birbirine uygun olduğu" iddiası kendiliğinden çürümüş ve yalan kendini göstermiş olur. Bir kitabın eskiliği hiçbir zaman doğruluğunu kabul ettirmeye sebep olamaz. Böylece Hıristiyanlarla Yahudilerin kutsal kitaplarında istedikleri gibi değişiklikler yapmış oldukları gün ışığına çıkmış oluyor." (Rahm. I, 295-300).

Sonuç yerine: Her iki zatın öne sürmüş olduğu deliller savunmacı bir anlayışı yansıttığı gibi, mensubu buldukları kitlelerin psikolojileri üzerinde etki meydana getirecek özellikler taşıdığı da göze çarpmaktadır. Bir Hıristiyan savunmacısı kimliğiyle karşımıza çıkan Pfander, özellikle kendi kutsal kitaplarını tasdik edici olduğunu belirten Kuran ayetlerinden hareketle kendi lehine sonuçlar çıkarmaya çalışmakta, İslam'ın evrenselliğinin birer alameti olarak kabul edebileceğimiz bu pasajları bu anlamından soyutlayarak değerlendirmeye tabi tutmaktadır. Aslında bu durum, kendi kutsal metinlerinde İslam'ın gerçekliğini reddetmeye götürecek bir hususun bulunmadığının bir itirafı olarak da görülebilir. Kendi lehlerine olan hususlarda Kuran'ın doğruluğunu kabul etmeleri, evvel emirde onun ilahi yönünü kabul etmek demektir. Bu tür pasajların Kuran'da yer alması, tahrifin olmadığını değil, tahrifin varlığını da ortaya koyan diğer ayetlerin de zorunlu olarak kabulünü gerektirir. Rahmetullah el-Hindî tahrif meselesini ortaya koymuş, onların kendi kutsal metinlerinden yapmış olduğu atıflarla destekleyerek konuyu bütün yönleriyle gözler önüne sermiştir.

Polemik söz konusu olmuşken şunu da ilave etmek gerekir ki, polemğin veya reddiyelerin farklı dinlere mensup kişilerin ihtida etmesinde pozitif bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Zaten polemik, tabiatı ve gagesi itibariyle böyle bir hususu öngörmez.

Distortion in Terms of Polemic between Muslims and Christianities

Citation/©: Yavuz, Salih Sabri - Yeniçağ, İbrahim (2009). Distortion in Terms of Polemic between Muslims and Christianities, Milel ve Nihal, 6 (1), 305-344.

Abstract: The polemic between Muslims and Christianities has been continued during centuries. At this period tahrif was one of the main subjects. Christian theologian Pfander and Muslim scholar Rahmetullah argued into this subject. We have tried indicating their arguments. Apart from that subject we also indicated the historical bases of polemic.

Key Words: Polemic, tahrif / distortion, Milel and Nihal, dialogue, Pfander, Rahmetullah.

